

OTDK-dolgozat

2025

PARTIUMI KERESZTÉNY EGYETEM
GAZDASÁG- ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KAR

A NEM-PÉNZÜGYI JELENTÉSTÉTEL GYAKORLATÁNAK
ÖSSZEHASONLÍTÓ VIZSGÁLATA

COMPARATIVE ANALYSIS OF NON-FINANCIAL REPORTING
PRACTICES

Szerző: Rozsályi Emőke

Konzulens: Dr. Kulcsár Edina Éva

Kézirat lezárásának dátuma: 2024.07.04

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	1
2. SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS	4
2.1. NEM PÉNZÜGYI JELENTÉSTÉTEL SZABÁLYOZÁSÁNAK FEJLŐDÉSE	4
2.1.1. Agenda 2030 és a Fenntartható Fejlődési Célok:	4
2.1.2. Nem Pénzügyi Beszámolóról Szóló Irányelv - 2014/95 (NFRD - Non-Financial Reporting Directive- 2014/95):	6
2.1.3. OMFP 1938/2016 és 3456/2018 romániai szabályozások:	8
2.1.4. 2000. évi C. törvény a számvitelről 95/C.:	8
2.1.5. Európai Unió taxonómia rendelete 2020/852:	9
2.1.6. Vállalati Fenntarthatósági Jelentéstételi Irányelv (Corporate Sustainability Reporting Directive – CSRD):	9
2.1.7. Vállalati fenntarthatósági átvilágítás (Corporate sustainability due diligence – CSDD):	10
2.2. NEM PÉNZÜGYI BESZÁMOLÓKBAN VIZSGÁLT ESG INDIKÁTOROK	11
2.3. FENNTARTHATÓSÁGI KERETRENDSZEREK	13
2.4. A JELENTÉSEK KÖZZÉTÉTELÉNEK A BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐI:	14
2.4.1. A vállalati méret:	14
2.4.2. Régióbéli elhelyezkedés:	15
2.4.3. Működési szektor szerinti megoszlás:	16
3. ANYAG ÉS MÓDSZERTAN	18
4. EREDMÉNYEK ÉRTÉKELÉSE	22
4.1. A NEM PÉNZÜGYI JELENTÉSTÉTEL GYAKORLATÁNAK LEÍRÓ STATISZTIKA EREDMÉNYEI	22
4.2. KOSZINUSZ-HASONLÓSÁG SZÁMÍTÁS:	32
5. KÖVETKEZTETÉSEK	35
IRODALOMJEGYZÉK	37
MELLÉKLETEK	I
1. MELLÉKLET: •A VÁLLALATOK PONTÉRTÉKEI, AZ 2022-ES ÉV PONTSZÁMAI SZERINTI CSÖKKENŐ SORRENDEN	I

Táblázatok jegyzéke:

1. Táblázat: Felhasznált kulcsszavak listája	19
2. táblázat: Vizsgált vállalatok elnevezései iparáganként	20
3. Táblázat Fenntarthatósági beszámolók terjedelmének statisztikai jellemzői	23
4. Táblázat: A vállalatok összesített pontszámának statisztikai jellemzői	27

ÁBRÁK ÉS GRAFIKONOK JEGYZÉKE:

1. ábra: Fenntartható Fejlődési Célok- SDGs	5
2. ábra: Az Fenntarthatósági Fejlődési Célok(SDG) fókusza az idők során	6
3. ábra. A legjelentősebb témák a 1990-2022-es időszakra	12
4. ábra: Fenntarthatósági Keretrendszerek Gyakorisága a tőzsdei útmutatókban	14
5. ábra: Fenntarthatósági jelentések átlagos terjedelme ágazatok alapján	24
6. ábra: A környezeti dimenzionál elért pontszámok az ágazatok tekintetében	25
7. ábra: A társadalmi dimenzionál elért pontszámok az ágazatok tekintetében	26
8. ábra: A vállalat irányítási dimenzionál elért pontszámok az ágazatok tekintetében	26
9. ábra: A vállalatok összesített pontszám alakulása iparáganként	28
10. ábra: A vállalatok pontértékei 2020-2022 között	29
11. ábra: A leggyakrabban előforduló szavak az energia szektorba tartozó vállalatok beszámolójában	30
12. ábra: A leggyakrabban előforduló szavak a pénzügyi szolgáltatás szektorba tartozó vállalatok beszámolójában	31
13. ábra: A leggyakrabban előforduló szavak az ipari szektorba tartozó vállalatok beszámolójában	32
14. ábra: Koszinusz-hasonlóság mátrix a 2022-es Energiiai ipari vállalatok beszámolóira nézve	33
15. ábra: Koszinusz-hasonlóság mátrix a 2022-es Pénzügyi szolgáltatás szektorba tartozó vállalatok beszámolóira nézve	33
16. ábra: Koszinusz-hasonlóság mátrix a 2022-es Ipari szektorba tartozó vállalatok beszámolóira nézve	34

1. BEVEZETÉS

Napjainkban a karbon kibocsátás okozta éghajlatváltozás és az ehhez kapcsolódó globális felmelegedés egy olyan megoldandó feladat, amit nehéz figyelmen kívül hagyni, hiszen a körülöttünk lévő környezet elválaszthatatlanul létezik az emberi cselekedettől, törekvésektől és szükségletektől. Ezért szükséges az emberi élet legkülönbözőbb területeinek a szabályozása, annak érdekében, hogy megelőzzük, vagy legalább csökkenteni tudjuk az élőhelyünknek okozott károkat. Ennek a következtében, az üzleti tevékenységekben is egyre inkább előtérbe kerül a fenntarthatóság és a társadalmi felelősségvállalás (CSR), valamint a nem pénzügyi teljesítmény mérésének és jelentésének a fontossága.

Az elmúlt évtizedekben, a fenntartható fejlődés egyre nagyobb jelentőségre tesz szert a vállalati kontextusban, mivel a gazdasági, társadalmi, környezeti és irányítási területek fenntarthatósági mutatóit egyre gyakrabban alkalmazzák. (Alam–Tariq, 2023) A fenntartható fejlődés koncepció lényege a 1987-ben kiadott Brundtland jelentés megfogalmazása szerint, a következő: „a fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely kielégíti a jelen generációk szükségleteit anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő generációk szükségleteinek kielégítését” (WCED-World Commission on Environment and Development, 1987)

A vállalatok egyre inkább felismerték, hogy a fenntartható működés és az erre való törekvés nem csupán érintettekkel szembeni erkölcsi kötelesség, hanem egyben üzleti érdek is. (Boros et al., 2022) Az erőforrások korlátozott rendelkezésre állása őket is érinti, emiatt a fenntarthatósági alapelvek egyre inkább meghatározzák a gazdasági döntéseket és tevékenységeket. Ez a változás nemcsak a vállalatok belső folyamatait, hanem az eredményeiket is érintheti. Egy vállalat túlélése már nem vezethető vissza csupán a profitmaximalizálás gazdasági dimenziójára, hanem tágabb értelemben kell megvizsgálni, amely tartalmazza a közép- és hosszú távú tevékenységeinek a társadalmi és környezeti hatásaiból eredő kockázatot, valamint bizonyítja a társadalmi felelősségvállalást. (Manes-Rossi et al., 2018)

A vállalati fenntarthatóság (Corporate Sustainability-CS) lehetővé teszi a vállalatok számára, hogy vonzzák a vállalati hírnevet; növeljék a részvényesi értéket, minőségi termékeket és szolgáltatásokat nyújtsanak; etikus üzleti gyakorlatot folytassanak, fenntartható munkahelyeket teremtsenek, értéket teremtsenek a vállalat valamennyi érdekeltje számára, valamint figyeljenek oda a társadalmi és környezeti aggályokra. (Alam–Tariq, 2023) Ennek érdekében a vállalatoknak át kell alakítaniuk célrendszerük fókuszát, hogy az a fenntarthatósági kritériumokkal összhangban legyen a mindennapi működésükben és stratégiájuk során is. Ezek

a fenntarthatósági célrendszerek országonként változhatnak, a politikai, jogi és gazdasági fejlettségtől függően. (Boros et al., 2022)

A vállalati fenntarthatósági és a nem pénzügyi információk fontossága a mai gazdasági rendszerben kétségtelen. A nem pénzügyi információk alatt, olyan, a vállalat által közzétett egyéb információkat értünk, amelyek nem részei a számszerű információkat közlő beszámolónak, beleértve a háttérinformációkat, a vezetőségi megbeszéléseket és elemzéseket, a jövőre vonatkozó információkat, a társadalmi felelősségvállalást, stb. (Zhang–Wang, 2024) Az ilyen jelentéseknek a közzététele olyan stratégiai intézkedés, amely alapvetően javítja a szervezetek kommunikációját az érintettekkel (stakeholders). (Sierra-Garcia et al., 2018) Az Ernst & Young (EY) cég 2017-ben kiadott beszámolója alapján, a nem pénzügyi információk nagy jelentőséggel bírnak felhasználóiknak és a befektetők 68%-a elismerte, hogy a befektetési döntései meghozatalakor felhasználja ezeket a jelentéseket. (Ernst & Young Global Limited (EY), 2017) Boros és szerzőtársai is alátámasztják a nem pénzügyi cselekvésekről szóló beszámoló iránti elvárás növekedését. (Boros et al., 2022) Továbbá a nem pénzügyi beszámoló olyan pozitív hatásokkal is bírhat, mint: a vállalati imázs javítása, a közösségi kapcsolatok erősítése és a cég tevékenységeinek igazolása. (Kuzey–Uyar, 2017)

A Nem Pénzügyi Jelentések (Non Financial Reports – NFR) közzététele olyan stratégiai lépés, amely jelentősen javítja a szervezet azon képességét, hogy kommunikáljon az érintettekkel, valamint segíti elérni a jövőbeni sikereit és a fenntarthatóságot. (Marinescu, 2020; Atanasovski et al., 2023; Sierra-Garcia et al., 2018) Itt fontos megemlíteni a „stakeholder-elméletet”, érintettek elméletét, amelynek fő elve a különböző társadalmi és nem társadalmi érintettekkel való kapcsolat kezelése és kiegyensúlyozása, úgy, hogy a gazdasági, környezeti és társadalmi dimenziókat is magába foglalja, ami megfelel az ESG dimenzióinak. (Alam–Tariq, 2023)

Az integrált és világos jelentések a vállalatok egyik legfontosabb kérdésévé vált. A hagyományos pénzügyi beszámolói modell már nem elégíti ki megfelelően az érdekeltek igényeit a vállalat teljesítményének értékeléséhez. (Ștefănescu et al., 2021; Zhang–Wang, 2024; Péterné Baranyi–Harazin, 2019) Ezért, elterjedtek az olyan önkéntesen végzett Nem Pénzügyi Beszámolók (Non-Financial Reporting – NFR), mint: a környezeti, társadalmi és irányítási (ESG) beszámolók, a vállalati társadalmi felelősségvállalásról (CSR- Corporate social responsibility) szóló beszámolók, a fenntarthatósági beszámolók (GRI- Global reporting Initiative) vagy az integrált beszámolók (IR-Integrated Reporting). (Cheng et al., 2014) Napjainkban, mivel az érintettek egyre nagyobb érdeklődést mutatnak, hogy milyen kép alakul

ki róluk a nyilvánosság előtt, az ilyen típusú jelentések bizonyos mértékű szabványosítására és szabályozásra való törekvés egyre jelentősebb. (Atanasovski et al., 2023)

Hasonlóan, a karbon kibocsátásra is egyre nagyobb hangsúly helyeződik, aminek hatására az S&P Global 2019-2020-as átlagos kibocsátási intenzitásra vonatkozó ágazati elemzése szerint a Közműszolgáltatók (Utilities) a világ leginkább szén-dioxid-intenzív ágazata, amely 1 millió dollár bevételenként 2634 tonna CO₂-t bocsát ki. Őt követi az Alapanyagok- (Materials) 918 tonnával, Energia- 571 tonnával, Ipari termékek- (Industrials) 194 tonnával, Alapvető fogyasztási cikkek- (Consumer staples) 90 tonnával, Fogyasztói diszkrécionális termékek- (Consumer discretionary) 33 tonnával, Ingatlanok- (Real estate) 31 tonnával, Információs technológia- (Information technology) 34 tonnával és a Pénzügyi szektor (Financials) 19 tonnával. (Visualcapitalist, 2023)

Ezekre is alapozva dolgozatom fő célkitűzése megvizsgálni különböző iparágakban tevékenykedő vállalatok nem pénzügyi jelentéstételre vonatkozó gyakorlatát. Ennek érdekében három különböző szektorban tevékenykedő vállalatokat választottam ki, ezek között energiaipari, pénzügyi szektorban dolgozó és nehézipari vállalatokat. Az iparáganként kiválasztott vállalatok ESG beszámolóit 3 évre kerültek elemzésre.

2. SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS

2.1. NEM PÉNZÜGYI JELENTÉSTÉTEL SZABÁLYOZÁSÁNAK FEJLŐDÉSE

Az elmúlt évtizedben többször felmerült a fenntartható fejlődést támogató gazdasági rendszereknek az újragondolásának és valamilyen mértékű szabályozásának a szükségessége. Ennek hatására több szervezet és bizottság is foglalkozott ezen témával. A továbbiakban ezeket szeretném bemutatni.

2.1.1. Agenda 2030 és a Fenntartható Fejlődési Célok:

Az elsők között szerepel a 2012-ben rendezett Rio+20 ENSZ (Egyesült Nemzetek Szervezete) konferencián született Agenda 2030, amely egy akcióterv a fenntartható fejlődésre és tartalmazza a Fenntartható Fejlődési Célokat (SDGs- Sustainable Development Goals). Ezeket a célokat 2015-ben fogadták el, mint egyetemes felhívást a szegénység felszámolására, a bolygó védelmére és annak a biztosítására, hogy minden ember 2030-ra békében és jólétben élhessen.

A 17 fenntartható fejlődési célok (1. ábra), integrált módon, elismerik, hogy az egyik területen tett intézkedések hatással lesznek a többi területen elért eredményekre, és hogy a fejlődésnek egyensúlyt kell teremtenie a társadalmi, gazdasági és környezeti fenntarthatóság között. A célokat a következő csoportokba soroljuk be: Alapvető emberi szükségletek (2,3,6,7), Emberek közti egyenlőség (1,4,5,10), Hatékony és fenntartható gazdaság (8,9,12,13), Sérülékeny szektor védelme (11,14,15) és az Emberiség céljaiért való kiállás (16,17). A tervben 193 ország vállalt kötelezettséget arra, hogy prioritásként kezeli a leghátrányosabb helyzetűek fejlődését. Az SDG-k célja a szegénység, az éhezés, az AIDS, valamint a nők és lányok elleni diszkrimináció felszámolása. Ezeknek a megvalósításához minden körülmények között a társadalom egészének a kreativitására, know-how-jára, technológiájára és pénzügyi forrásaira van szükség. (United Nations Development Programme, 2024)

1. ábra: Fenntartható Fejlődési Célok- SDGs

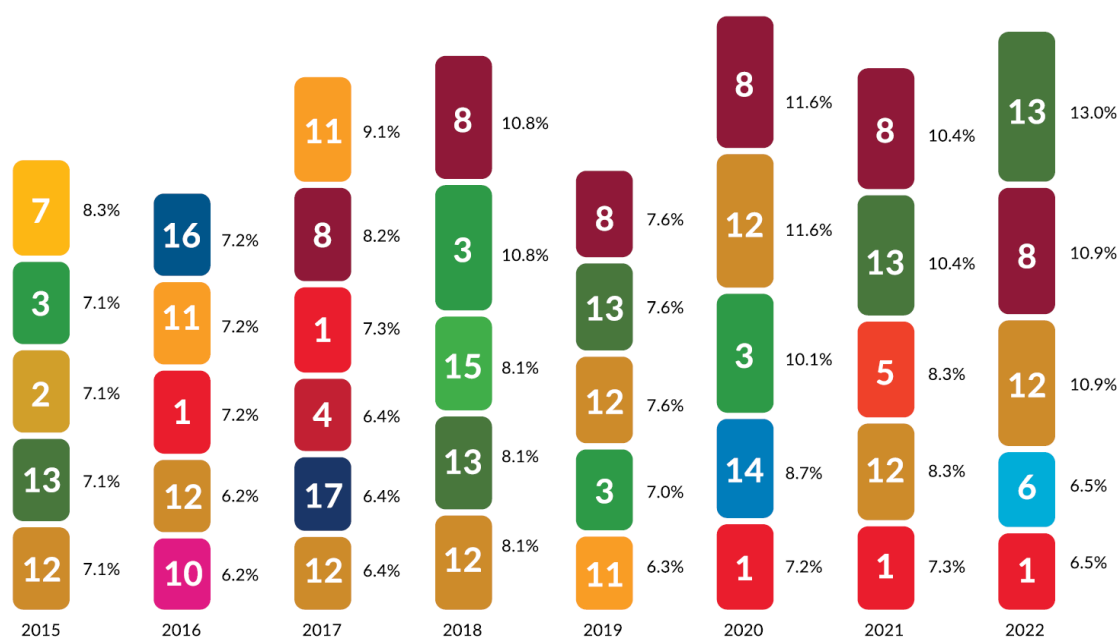

Forrás: https://unis.unvienna.org/unis/hu/topics/sustainable_development_goals.html

A tervnek való megfelelés hatására, egyre több cég kezdte el integrálni a Fenntartható Fejlődési Célokat a nem pénzügyi jelentésébe, hogy konkrét információkat nyújtson az Agenda 2030-as menetrendhez való hozzájárulásáról. (KPMG, 2020) Annak érdekében, hogy az országok tovább ösztönözzék a nagy szervezeteket a fenntartható fejlődés hozzájárulására, bevezették az új típusú kötelező nem pénzügyi jelentési szabályozást. Így egyre több szervezet kezdte felfedni a fenntartható hatásokat, eredményeket annak érdekében, hogy megfeleljen az érintettek követelményeinek. (Pizzi et al., 2021)

A 2. ábra 2015 és 2022 évek közötti öt legfontosabb fejlődési célt ábrázolja a Carrots & Sticks szervezet adatai alapján. Az ábra felső részén lévő célok nagyobb arányban szerepelnek, mint az alsó részen lévők. Néhány tendencia kiemelkedik. Először is, az SDG 13: Éghajlatvédelmi fellépés egyre nagyobb hangsúlyt kapott, a 2015-ös 7%-ról 2022-re közel 14%-ra emelkedett, és ezzel a legjelentősebb SDG-ként jelenik meg. Ezután láthatjuk, hogy két SDG, nevezetesen a 8. SDG: Tisztességes munka és gazdasági növekedés és a 12. SDG: Felelősségteljes fogyasztás és termelés folyamatosan kiemelkedő maradt ebben a nyolcéves időszakban. Végül a 17. SDG: Partnerségek a célokért csak egyszer, 2017-ben szerepel az első ötben, 6%-kal. Összességében az is elmondható, hogy a partnerségre összpontosító cél kevésbé nyert teret az ESG- és fenntarthatósági politikákban. (Carrots & Sticks, 2023)

2. ábra: Az Fenntarthatósági Fejlődési Célok(SDG) fókusz az idők során

Forrás: Carrots & Sticks, 2023; <https://www.carrotsandsticks.net/media/owwlefxh/2023-report-carrots-sticks.pdf>

2.1.2. Nem Pénzügyi Beszámolóról Szóló Irányelv - 2014/95 (NFRD - Non-Financial Reporting Directive- 2014/95):

Az Európai Bizottság további lépéseket tett, hogy ösztönözze a vállalatokat a fenntarthatóbb üzleti modellekre való átállását az Európai Unióban (EU). Bevezették a Nem Pénzügyi Beszámolóról Szóló Irányelvet- 2014/95/EU (NFRD - Non-Financial Reporting Directive- 2014/95/EU), amely előírja, hogy a vállalatok 2018-tól kezdődően be kell építsék a nem pénzügyi kimutatásokat az éves beszámolóikba vagy külön jelentéseikbe. Ebben ki kell térjenek a környezetvédelemre, a társadalmi felelősségvállalásra és a munkavállalókkal való bánásmódra, az emberi jogok tisztetben tartására, a korrupció és a megvesztegetés elleni küzdelemre, valamint a vállalati igazgatótanácsok sokszínűségére vonatkozó információkra. Ez az irányelv azon EU-ban lévő vállalatokra vonatkozik, akik 500-nál több alkalmazottal rendelkeznek, ami körülbelül 6000 vállalatot és cégcsoportot jelent (tőzsdén jegyzett vállalatok, bankok, biztosítótársaságok és egyéb közérdekű szervezetek). Az irányelv olyan nemzetközi szabványok alkalmazását ajánlja, mint az ENSZ Globális Megállapodás, az OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) iránymutatásai, az ISO 2600 vagy a Globális Jelentéskészítési Kezdeményezés (GRI). Ez az irányelv a 2013/34/EU számviteli

irányelvet módosítja, amely szintén a fenntarthatósági szabályokkal foglalkozik. (European Comission, 2014)

Következésképpen a nem pénzügyi beszámoló első alkalommal lesz része a nagy szervezetek kötelező jelentéstételi rendszerének (Ștefănescu et al., 2021), amelynek célja, hogy megfelelő adatokat szolgáltatson az érdekelt felek információs igényeinek kielégítésére. (Manes-Rossi et al., 2018) Bár a 2014/95/EU irányelv hozzájárul a fenntartható fejlődési célok 12.6. pontjának megvalósításához, amely megköveteli a tagállamoktól és a számvittel foglalkozó szakemberektől, vezetőktől, vállalkozóktól és szakemberektől, hogy támogassák a vállalatokat a nem pénzügyi beszámolók elkészítésében. (Pizzi et al., 2021) A bevezetést követő első években csak néhány szervezet tette közzé a 2030-ig tartó menetrendhez való hozzájárulását azáltal, hogy a fenntartható fejlődési célokat kifejezetten beépítette a nem pénzügyi jelentésbe. (The Alliance for Corporate Transparency, 2020)

Az eredmények azt mutatják, hogy annak ellenére, hogy bár az SDG-ről szóló jelentéstételre vonatkozó konkrét jogi követelmények nem léteznek, számos szervezet ezeket önkéntes alapon kezdte integrálni a nem pénzügyi nyilatkozatokba. (Pizzi et al., 2021; The Alliance for Corporate Transparency, 2020) Ezt a Carrots & Sticks is alátámasztotta. Éves jelentéseikből kiderül, hogy a fenntartható fejlődési célok bevezetése fordulópontot jelentett az ESG- és fenntarthatósági politika számára, hiszen 2015 előtt a legtöbb politika 52%-a kötelező és 48%-a pedig önkéntes volt. 2015 után azonban ez a tendencia megfordult, 36%-ban kötelező és 63%-ban önkéntes politikák születtek. Jelenleg azonban, az ESG- és fenntarthatósági politikák kezdenek kiegyenlítődni, így 55,2%-át teszi ki az önkéntes, míg a fennmaradó 44,8%-ot a kötelező politikákat foglalja magába. (Carrots & Sticks, 2023)

Továbbá megfigyelhető, hogy a nem pénzügyi beszámolásra vonatkozó szabályozás okozta mennyiségi növekedést nem követte arányosan a minőségi javulás. Valójában sok szervezet valódi szervezeti változás nélkül igazította a beszámoló tartalmát a kötelező előírásokhoz. (The Alliance for Corporate Transparency, 2020) Ezt a bizonyítékot különösen a 2014/95/EU irányelv felülvizsgálatáról szóló nyilvános konzultáció során összegyűjtött észrevételek erősítették meg. (European Commission, 2020) Továbbá az Európai Bizottság közzétette az 2017/C215/01 EU iránymutatást (EUG), hogy tovább támogassa a szervezeteket a jelentéstételt tekintően.

2.1.3. OMFP 1938/2016 és 3456/2018 romániai szabályozások:

Romániában a nem pénzügyi szempontok közlése önkéntes volt a 2014/95/EU irányelv megjelenéséig. A megjelent irányelv Romániában is okozott hatásokat, mégpedig az Államháztartásért felelős miniszter (Agenția Națională de Administrare Fiscală – ANAF) bevezeti a OMFP 1938/2016. számú rendeletet, amely a nemzeti szabályozást az európai szabályozáshoz való igazítása érdekében született. A rendelet 2017. január 1-től kezdődően bevezeti a "Nem pénzügyi nyilatkozatot" az átlagosan 500 főnél magasabb alkalmazotti létszámmal rendelkező közérdekű szervezetek éves beszámolójának elemeként. (ANAF, 2016) Ezt követően bevezetik a OMFP 3456/2018-as rendelet, amely 2019. január 1-jétől alkalmazandó, és kiterjeszti a nem pénzügyi nyilatkozat kötelező közzétételét minden 500 főnél több munkavállalót foglalkoztató szervezetre, függetlenül attól, hogy pénzügyi kimutatásukat a Nemzeti számviteli szabályok vagy a Nemzetközi pénzügyi beszámolási standardok (International Financial Reporting Standards – IFRS) szerint készítik. (ANAF, 2018) A román szabályozó hatóság elképzelése szerint e nyilatkozat célja, hogy megkönnyítse a gazdálkodó egység fenntartható fejlődésének, teljesítményének és pénzügyi helyzetének, valamint tevékenységeinek hatásának megértését. Valamint továbbra is érvényben van az 1802/2014 rendelet, amely arra ösztönzi az 500 főnél kevesebbet foglalkoztató romániai vállalatokat, hogy vegyenek részt a nem pénzügyi információk átlátható és önkéntes közlésében, ha ez jobban megismerteti "fejlődésüket, teljesítményüket vagy helyzetüket". (ANAF, 2014) A jelentéstétel révén különösen fontos kommunikációs csatorna jön létre, amelyen keresztül a vállalatok meggyőzhetik az érdekelt feleket arról, hogy fogékonyak a társadalom igényeire és dinamikájára. (Belenesi et al., 2021)

2.1.4. 2000. évi C. törvény a számvitelről 95/C.:

A pénzügyi szektorban tevékenykedő vállalatok esetében a 2000. év C. törvény a magyar számvitelről 95/C. cikke előírja a nem pénzügyi kimutatásának köteleességét, az olyan cégek esetében, amelyeknél két egymást követő üzleti évben, a következő mutatószámok közül kétfő meghaladja a következő értéket: mérlegfőösszeg 6000 millió forint, az éves nettó árbevétel 12000 millió forint, az átlagos foglalkoztatottak száma 250 főt és adott üzleti évben átlagosan foglalkoztatottak száma az 500 főt. (Hajdu et al., 2023) Továbbá a pénzügyi szektorra vonatkozóan megjelent a 2019/2088 EU rendelet (Sustainable Finance Disclosure Regulation – SFDR) is. Ez nagyobb átláthatóságot kíván elérni azzal kapcsolatban, hogy a pénzügyi piaci

szereplők és a pénzügyi tanácsadók hogyan építik be a fenntarthatósági kockázatokat befektetési döntéseikbe és befektetési vagy biztosítási tanácsaikba. (Boros et al., 2022)

2.1.5. Európai Unió taxonómia rendelete 2020/852:

A 2020-as Európai Unió taxonómiai rendelete 2020/852 középpontjában a gazdasági-, szociális- és környezeti fenntarthatóság dimenziói állnak. Szabályozza a gazdasági tevékenységeket, abból a szempontból, hogy mi is számít fenntarthatónak. Egy egységes osztályozási rendet állapít meg, biztosítva az átláthatóságot a vállalkozások és befektetők számára, valamint ösztönzi a klímasemlegességre való átállást. A rendelet 6 környezetvédelmi célt fogalmaz meg, amelyek a következők: 1. Az éghajlatváltozás enyhítése, 2. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, 3. A víz és a tengeri források fenntartható használata, 4. Körforgásos gazdaság, 5. Szennyezés megelőzése és 6. Egészséges ökoszisztéma. Ezen környezetvédelmi célok alapján szükséges értékelni az üzleti tevékenységeket, valamint a szerint, hogy hozzájárul-e legalább egy célhoz és mindeközben nem sérti-e meg a másik öt célt. (Európai Parlament, 2020) A taxonómiai rendelettel létrejött egy egységes kritérium- és fogalomrendszer is, ami segíthet annak megállapításában, hogy a pénzügyi támogatások, melyik környezeti szempontból fenntartható projektekbe áramoljanak. (Boros et al., 2022)

2.1.6. Vállalati Fenntarthatósági Jelentéstételi Irányelv (Corporate Sustainability Reporting Directive – CSRD):

Egy frissebb szabályozást az Európai Bizottság 2021 április 21-én tette közzé, ami a Vállalati Fenntarthatósági Jelentéstételi Irányelv (Corporate Sustainability Reporting Directive – CSRD). Ez az első irányelv, amely felülírja a NFRD jelenlegi szabályait és a 2023-as éves jelentés elkészítésétől kezdve hatályba is lépett. A javaslatra azért volt szükség, mert a vállalatok által közölt információk nem voltak elégségesek és nehezen voltak összehasonlíthatók. (European Commission, 2021) A 2025-ös pénzügyi évtől kezdődően a nagyvállalatok mellett, a tőzsdén jegyzett kis- és közép vállalatoknak (KKV) is a CSRD szabályainak megfelelően szükséges nem pénzügyi jelentéseket közzétenni Európa-szerte. Ez körülbelül 50 000 vállalatra vonatkozik, míg az azt megelőző irányelv, a nem pénzügyi beszámolási irányelv (NFRD), csak körülbelül 11 700 nagyvállalatra és csoportot érintett. (Carrots & Sticks, 2023)

Jelentésbeli követelményébe tartozik a részletesebb környezetvédelmi, a szociális kérdések, az emberi jogok és az irányítási tényezőknek a közzététele. A CSRD irányelv

elsőként vezetné be az általános uniós szintű bizonyossági (könyvvizsgálói) követelményt, hogy könyvvizsgáló tanúsítsa a fenntarthatósági információkat, hasonlóan a pénzügyi jelentések gyakorlatához. Ezt azt is jelenti, hogy a pénzügyi és a nem pénzügyi jelentéseknek a fontosságát egy szintre hozzák. (Hajdu et al., 2023) Továbbá, az CSRD irányelv lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy az úgynevezett Független Bizonyosságot Garantáló Szolgáltatók (Independent Assurance Services Providers – IASP) előtt nyissák meg a fenntarthatóságot garantáló szolgáltatások piacát. Valamint megengedi, hogy a jog szerinti könyvvizsgálótól eltérő könyvvizsgáló is kiadhassa a fenntarthatósági bizonyossági véleményt. (European Commission, 2022)

Az új irányelv értelmében, azok a nagyvállalatok, amelyek eddig is a NFRD hatálya alá estek, az EU-s piacon jegyzett és több mint 500 alkalmazottat foglalkoztattak, 2024. január 1-től kötelezően jelentést kell készítsenek a CSRD-t előírásai szerint. Nekik az első jelentéstétel 2025-ben esedékes. A többi nagyvállalat, amely több mint 250 alkalmazottal és/vagy 40 millió eurós árbevétellel és/vagy 20 millió eurós mérlegfőösszeggel rendelkezik, 2025 január. 1-től köteles betartani az előírásokat és 2026-an esedékes az első jelentéstétel. 2026 január. 1-től pedig a tőzsdén jegyzett kis- és középvállalkozások is kötelesek alkalmazni az új irányelveket, 2027 évi esedékességgel. A többi KKV-k 2028-ig kivonhatja magát e feladatok alól. (Europa Commission, 2022)

2.1.7. Vállalati fenntarthatósági átvilágítás (Corporate sustainability due diligence – CSDD):

A Bizottság 2022. február 23-án elfogadta a vállalati fenntarthatósági átvilágításról szóló irányelvjavaslatot. Az irányelv célja a fenntartható és felelős vállalati magatartás előmozdítása, valamint az emberi jogi és környezetvédelmi szempontok beépítése a vállalatok működésébe és vállalatirányításába. Az új szabályok biztosítani fogják, hogy a vállalkozások foglalkozzanak tevékenységük káros hatásaival, beleértve az Európán belüli és kívüli értékláncokat is. Egyes nagyvállalatoknak tervvel kell majd készüljenek annak biztosítására, hogy üzleti stratégiájuk összeegyeztethető a globális felmelegedés 1,5 °C-ra való korlátozásával, a Párizsi Megállapodással összhangban. Kötelesek betartani az új szabályozásokat azok az EU-s korlátolt felelősségű társaságok, amelyek: 500 fő fölötti alkalmazottal és nettó 150 millió euró fölötti forgalommal rendelkeznek (ez kb. 9400 vállalatot jelent); vagy 250 fő fölötti alkalmazottal és 40 millió euró fölötti nettó árbevétellel rendelkeznek, és meghatározott, nagy hatású ágazatokban működnek, pl. textilipar, mezőgazdaság, ásványkincsek kitermelése. (ez

kb. 3400 vállalat). A nem uniós vállalatok körében azok tartoznak, kiknek az árbevétele az előzőkéhez igazodik (kb. 2600+1400 vállalat). A mikrovállalkozásokat és a kkv-kat a javasolt szabályok nem érintik. (European Commission, 2022)

2.2. NEM PÉNZÜGYI BESZÁMOLÓKBAN VIZSGÁLT ESG INDIKÁTOROK

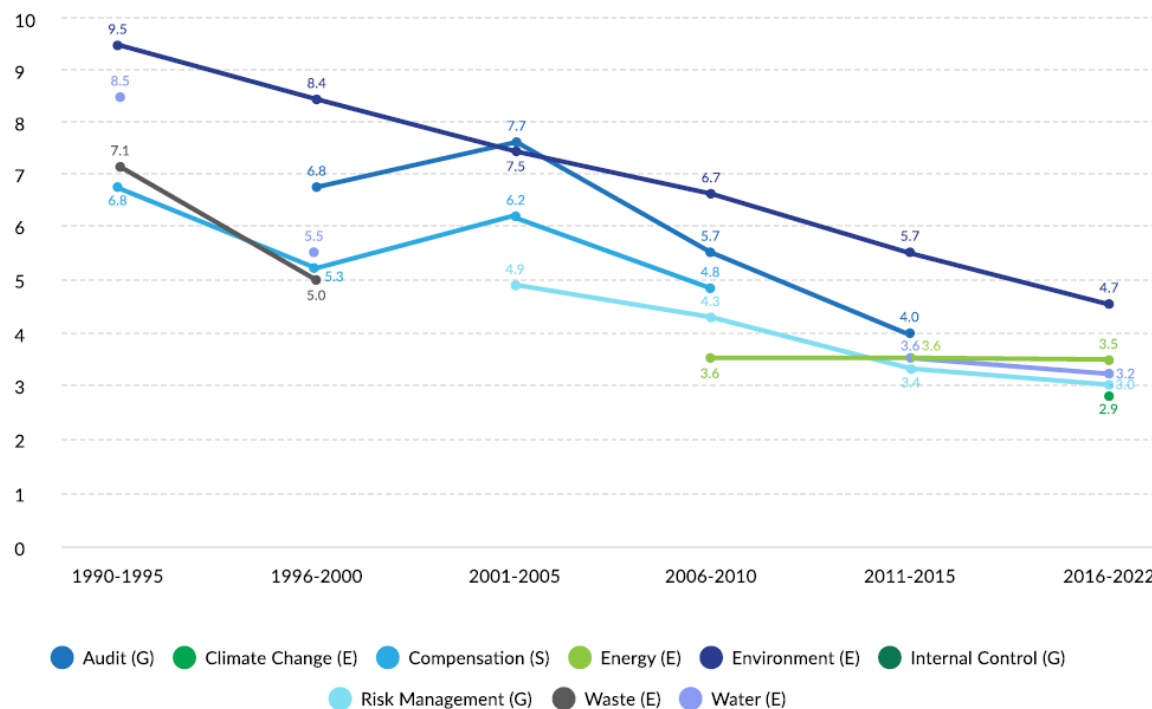
Az ESG indikátor három fő területtel foglalkozik: a Környezeti (E: Environment), Társadalmi (S: Social) és Vállalatirányítási (G: Governance) szempontokkal. A kifejezéssel először az ENSZ 2004-ben kiadott „Globális megállapodás– Aki gondoskodik, az nyer” (The Global Compact, Who Cares Wins, 2004) című jelentésében találkozhatunk. Ennek a kezdeménynek alapvető célja volt, hogy a vállalatokat és más szervezeteket ösztönözzön a fenntarthatóság és a társadalmi felelősségvállalás terén való cselekvésre, figyelembe véve a környezeti, társadalmi és irányítási tényezőket. A három alappillérnek nincs megkötött betartási rendszere, hanem szabadon meghatározhatóak vállalatonként. (United Nations, 2004)

A környezetvédelmi szempont, olyan kérdésekre keresi a választ, mint: az éghajlatváltozás és kapcsolódó kockázatai, a mérgező anyagok kibocsátásának és a hulladékok mennyiségének csökkentésének szükségessége, illetve a környezetvédelmi szolgáltatások és környezetbarát termékek fejlődő piacai. A társadalmi pillérbe tartoznak az olyan kérdések, mint: munkahelyi egészség és biztonság, közösségi kapcsolatok, emberi jogi kérdések a vállalatnál, a kormányzati és közösségi kapcsolatok a fejlődő országokban végzett tevékenységek keretében, a nemek közötti egyenlőség, valamint a civil társadalom növekvő nyomása a teljesítmény, átláthatóság és elszámoltathatóság javítása érdekében. A vállalatirányítási pillérbe olyan szempontokra keresik a választ, mint: igazgatósági struktúra és elszámoltathatóság, számviteli és közzétételi gyakorlatok, az audit bizottságok szerkezete és a könyvvizsgálók függetlensége, a vezetői javadalmazás, valamint a korrupció és a megvesztegetés kezelésének a kérdése. (United Nations, 2004)

Az E, S és G számos specifikus témát foglalnak magukba. A Carrots & Sticks 1990 és 2022 között minden évben felsorolta az első öt legjelentősebb témákat, lásd 3. ábra. Összeségében nézve négy környezetre vonatkozó (E-Environment) kifejezés található az első ötben (éghajlatváltozás, energia, környezetvédelem, hulladék és víz), három vállalatirányításra (G-Governance) vonatkozó kifejezés (audit, belső ellenőrzés és kockázatkezelés), és csak egy társadalmi (S-Social) kifejezés (javadalmazás). Egyedül a "környezetvédelem" szerepel az első ötben minden időszakban. Az egyéb gyakorta magasán rangsorolt kifejezések közé tartozik az

"audit", a "víz", a "kockázatkezelés" és a "kompenzáció", ez a négy kifejezés hat időszakból négyben szerepel. Figyelemre méltó, hogy az "éghajlatváltozás" csak egy időszakban, a 2016-2022 közötti időszakban jelenik meg. (Carrots & Sticks, 2023)

3. ábra. A legjelentősebb témák a 1990-2022-es időszakra

Forrás: Carrots & Sticks, 2023; <https://www.carrotsandsticks.net/media/owwlefxh/2023-report-carrots-sticks.pdf>

Az ESG szempontokat szem előtt tartó befektetők száma folyamatosan növekszik, mivel a lineáris gazdasági modell helyébe lép a körforgásos gazdaság. A lineáris modellel ellentétben, ahol az erőforrások csak egy irányba haladnak az életciklusuk során és hulladék keletkezik, a körforgásos gazdaság a fenntarthatóságra és az újrahasznosíthatóságra helyezi a hangsúlyt, ezzel is bevezetve a hosszú távú értékteremtés stratégiáját a tőkebefektetők körében. Azonban, a fenntartható gazdaságra való átállás nem éppen egyszerű sem a befektetők, sem a vállalatok számára, hiszen a fókusz áthelyeződik a gyors profitszerzésről és a pénzügyi kockázatról, az ESG tényezőibe integrált értékekre és a fenntartható kockázatra. (Dudás–Naffa, 2021)

Továbbá, hiányzik egy homogén és összehasonlítható ESG-teljesítmény mérési rendszer, amely alapján számszerűen össze lehessen hasonlítani a befektetők/ vállalatok fenntarthatósági és társadalmi hatásait. Jelenleg, a vállalatok saját szempontjaik alapján készítenek fenntarthatósági jelentéseket, amit rendszeresen igazítaniuk kell a folyamatosan változó

környezeti és gazdasági helyzethez. Mégis, ezen ESG-jelentések alapján tudnak a befektetők, a saját fenntarthatósági értékrendjük alapján, megfelelő befektetési célt kiválasztani. (Hajdu et al., 2023)

2.3. FENNTARTHATÓSÁGI KERETRENDSZEREK

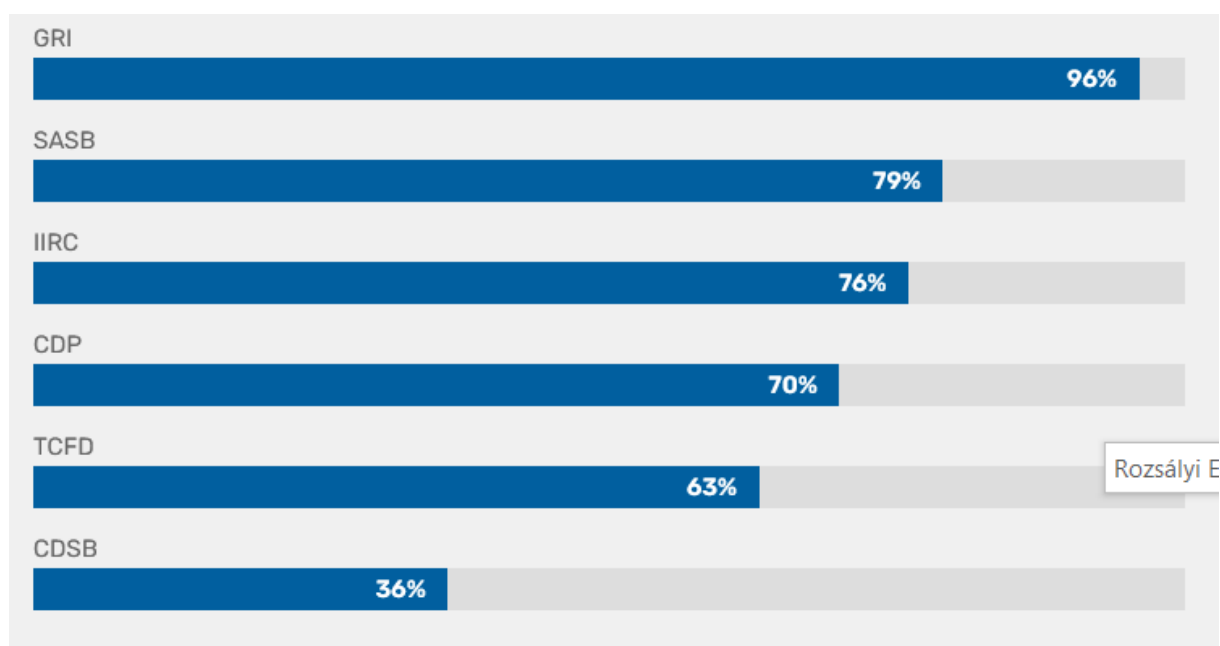
Az elmúlt 20 év során a nem pénzügyi beszámolással kapcsolatban nagyszámú szakirodalom jelent meg, valamint számos megvalósítható keretrendszer és megközelítés, a nem pénzügyi beszámolásra vonatkozóan. (Marinescu, 2020) Az egyik legjelentősebb a Globális Jelentési Kezdeményezés (Global Reporting Initiative - GRI). A GRI egy nem kormányzati szervezet, amelyet 1997-ben indítottak el az Amerikai Egyesült Államokban és célja, hogy a különböző országok vállalatai és kormányai nyomon tudják követni a fenntartható fejlődés különböző aspektusait, és azokról jelentést tegyenek. Az említett beszámolási formában a vállalatok igyekeznek nyilvánosságra hozni hosszú távú céljaikat, célkitűzéseiket és irányítási modelljüket, valamint bemutatni a vállalat stratégiája és a fenntartható fejlődés globális alapelvei iránti elkötelezettségük közötti kapcsolatot. Az említett szervezet által megfogalmazott szabványok az elsők között szerepelnek és globális szinten általánosan elismertek és elfogadtak. (Bondarenko et al., 2020) A fenntarthatóság fogalmának alapjának is tekintik, mivel széles körben alkalmazzák segédanyagként a fenntarthatósági jelentésük megírása során. (Belenesi et al., 2021)

A további legismertebb és legelfogadottabb fenntarthatósági keretrendszerek közé tartozik még a Nemzetközi Integrált Beszámolási Keretrendszer (International Integrated Reporting Framework - IIRF) és a Fenntarthatósági Számviteli Standard Testület (Sustainability accounting standards board - SASB) által elfogadott szabványok. (Sierra-Garcia et al., 2018) A tőzsdei útmutatókban előforduló keretrendszerek vizsgálata, lásd 4. ábra, alapján 2019-ben a GRI, a SASB és az IIRC¹ keretrendszer volt a három legnépszerűbb.

Ma a nagy jövedelmű vállalatok több, mint kétharmada használja a GRI-t (68%), a G250 cégek esetében ez az arány 78%-os. A GRI alkalmazása regionálisan eltérő: az amerikai kontinensen 75%-os, az ázsiai és csendes-óceáni térségben és Európában egyaránt 68%-os, a közel-keleti és afrikai régióban pedig 62%-os az elterjedtség. (KPMG, 2022)

¹ International Integrated Reporting Committee

4. ábra: Fenntarthatósági Keretrendszerek Gyakorisága a tőzsdei útmutatókban

Forrás: Sustainable Stock Exchange Initiative 2019, <https://sseinitiative.org/esg-guidance-database/>

2.4. A JELENTÉSEK KÖZZÉTÉTELÉNEK A BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐI:

Napjaikban, a vállalatok egyre inkább hajlamosak fenntarthatósági jelentéseket közzétenni. (Marinescu, 2020) Azonban fontos megvizsgálni, hogy milyen jellemzőkkel is rendelkeznek ezek a vállalatok, méret, tevékenységi szektor vagy régió tekintetében, valamint, hogy milyen hatással van ez a jelentési hajlamukra. A szakirodalomban több kutatás is alátámasztotta a cégek egyes jellemzőinek kapcsolatát a nem pénzügyi jelentésekkel.

2.4.1. A vállalati méret:

Kuyea és Uyar Törökországban lévő 100 céget vizsgáltak 2011 és 2013 között. Eredményeik alapján a vállalat mérete jelentős meghatározó tényezője a fenntarthatósági jelentéstétel módjának. A nagyobb cégek nagyobb valószínűséggel tesznek közzé fenntarthatósági jelentést, mint a kisebb cégek. Ez arra utalhat, hogy a nagyobb vállalatok a fenntarthatósági jelentéstétellel próbálják csökkenteni az ügynöki költségeket. (Kuzey–Uyar, 2017)

A KPMG globális kutatást végzett, amelyben két kategóriába tartozó vállaltokat vizsgált, az N100-at, ami egy világméretű, 49 900 vállalatból álló minta, amely 49 ország mindegyikének a 100 legnagyobb bevételű vállalatából áll, valamint a G250-et, amelybe a világ 250

legnagyobb árbevétellel rendelkező vállalatát jelenti a 2021-es Fortune 500-as rangsor alapján. A 2022-es felmérésük arról számol be, hogy az N100 vállalatok folyamatosan növelték a jelentéstételi arányukat az évek során. Tíz évvel ezelőtt az N100 vállalatok 64%-a tett közé fenntarthatósági jelentést, ami 2022-ben a vállalatok 79%-ra volt jellemző. A G250-ek körében a jelentéstételi arány továbbra is 96% volt, ugyanannyi, mint 2020-ban. A G250-be tartozó cégek közül csak a kínai vállalatok nem készítenek fenntarthatósági jelentést. Ez azonban várhatóan változni fog az elkövetkező években, hiszen Kínában 2022 közepétől bevezették a jelentéstételi szabályokat, amelyek előírják, hogy a tőzsdén jegyzett kínai vállalatoknak kötelezővé válik a környezeti és társadalmi információk közzététele. (KPMG, 2022)

2.4.2. Régióbéli elhelyezkedés:

Johari és Komathy, 2019-ben végeztek elemzéseket és az eredményeik szerint Európában volt a legnagyobb a fenntarthatósági közzététel aránya, több mint 49%, ezt követte Ázsia 15%-kal, Észak-Amerika 14%-kal, Latin-Amerika 12%-kal, Óceánia 6%-kal és Afrika 4%-kal. Megállapították, hogy az Egyesült Államokban a növekvő vállalatok és az indexalkotók kisebb valószínűséggel tesznek közzé nem pénzügyi adatokat, míg az európai piaci tőzsdeindexekben szereplő, környezetileg érzékeny iparágakban működő, nagy tőkeintenzitású és jobb pénzügyi eredményekkel rendelkező cégek nagyobb valószínűséggel tesznek közzé nem pénzügyi adatokat. (Johari–Komathy, 2019)

A KPMG 2022-es kutatási eredményei, az N100 vállalatok régióként való beszámolóját tekintve a következők: az Ázsia és a csendes-óceáni térségi cégek 89%-a tett közé fenntarthatósági jelentést, ezt követi Európa 82%-al, Amerika 74%-al valamint Közel-Kelet és Afrika 56%-al. A kutatásban kiemelkedő, hogy az Ázsia és a csendes óceáni térségbe tartozó országok között, a Japán és Szingapúr-i cégek 100%-a tett jelentéseket, de Malaysia-i és Dél-Korea-i cégek 99%-a is teljesítette ezen kötelességét. (KPMG, 2022) (Bár ez a kutatási beszámoló megmutatja, hogy melyik régiókban és országokban vannak a vezető vállalatok, azonban, mivel nem tartalmazza azokat a vállalatokat, akik önkéntesen vagy jogszabály szerint teszik közzé a fenntarthatósági nyilatkozatokat, ezek az adatok nem tekinthetők teljes mértékben szignifikánsnak a teljes országra és régióra nézve.)

Atanasovski és szerzőtársai a nem pénzügyi jelentések tartalom elemzésével foglalkoztak. Kutatási eredményeikből kiderül, hogy a nem pénzügyi közzététel mértéke a vizsgált országokban 67% a maximálisan elérhető pontszámhoz képest. Az uniós országok esetén a nem pénzügyi információk közzétételének aránya 90%, míg a nem uniós országoknak

45%. Ez a különbség abból adódik, hogy a nem uniós országok nem tesznek közzé elegendő mennyiségű pénzügyi (mennyiségi) adatot a társadalmi felelősségvállalással kapcsolatos tevékenységeikről. Azt is kimutatta, hogy a címüket tekintve a "Corporate Social Responsibility" ("Vállalati társadalmi felelősségvállalás"), a "Social Responsibility" ("Társadalmi felelősségvállalás") és a "Sustainability Report" ("Fenntarthatósági jelentés") volt a legelterjedtebb. Továbbá az eredmények azt mutatják, hogy a cégek 70%-a külön teszi közzé a fenntarthatósági adatokat az éves beszámolótól. (Atanasovski et al., 2023)

Hofstede (2011) hat dimenziót határoz meg, ami különbséget tesz a pozitív érzésekre jobban összpontosító és a visszafogottabb, pesszimistább kultúrák között. Ebben az értelemben az optimista társadalmakban működő szervezetek a jövőre való orientáltságuk miatt hajlamosabbak lehetnek a CSR magatartásformák elfogadására. (Hofstede, 2011) Ez alapján Pizzi és kutatótársai 873 olyan európai Közérdekű Szervezetet (Public Interested Entities - PIE) vizsgált, amelyek 2019-ben közzétették a kötelező nem pénzügyi jelentéseket, kitérve az SDG információkra is. A vonatkozó adatok az európai országok közötti nagyfokú különbségek meglétét mutatták. Az elemzés rávilágít arra, hogy az SDG-ről szóló beszámolók legnagyobb arányban Svédországban, Dániában és Ausztriában vannak jelen. Ez a bizonyíték alátámasztja, hogy az SDG-ről való jelentéstételhez való hozzáállás és az ország jellemzők között összefüggés áll fenn. Ebben az esetben, az országokban megnövekedett számú SDG-k bevezetése a nem pénzügyi jelentésekbe be, az érdekelt felek nagyfokú nyomása vezérelhette. Továbbá, a Svédország és Dánia által elért eredmények megerősítik a társadalmilag felelős gyakorlatokkal kapcsolatos "skandináv megközelítés" létezését. (Pizzi et al., 2021)

2.4.3. Működési szektor szerinti megoszlás:

Romániát tekintve is több kutatás figyelhető meg. Beleneşi és szerzőtársai 60 db, 8 iparágba csoportosított, Bukaresti Tőzsdén Jegyzett vállalatok nem pénzügyi beszámoló készítés gyakoriságát vizsgálták 2017-2019-es között. Az elemzéshez egy általuk behozott indexet, az ESEF Index-et, használtak, amellyel a jelentések komponenseit értékelték. Eredményeikből kiderül, hogy a vizsgált ágazatok nem pénzügyi beszámolási trendje három évre nézve különböző. Az energiaipari, gáz- és kőolajszállítással foglalkozó cégeknek voltak a legrészletesebb az ESG jelentéseik. Azonban az ESEG közzétételi index tekintetében a kitermelőipar, a szállodák és éttermek, de a szakmai és műszaki-tudományos tevékenységek, valamint a nagy- és kiskereskedelmi cégek esetén is folyamatos növekedést regisztráltak a nem pénzügyi jelentéstétel mértékében a három év során. Ezzel szemben, a villamosenergia-,

hő-, gáz-, melegvíz- és légkondicionáló-szolgáltatás; az építőipar, a szállítás és raktározás; valamint a feldolgozóipar enyhe csökkenést mutatott a nem pénzügyi közzétételi indexben. (Belenesi et al., 2021)

Egy Spanyolországban végzett kutatás során is hasonló kapcsolatot találtak a működési szektor és a nem pénzügyi információk közzétételi hajlandóság között. Az olyan érzékeny ágazatok, mint az olaj- és gázipar, amelyek több gázt és légszennyezést okoznak, a várakozásoknak megfelelően több információt mutatnak be ezekkel a kérdésekkel kapcsolatban. Továbbá, azok az IBEX-35 körében tartozó vállalatok, amelyeknek jelentéseik az előírt információkat tartalmazzák, és fenntarthatósági jelentést is közzétesznek, nagyobb arányban teszik közzé a nem pénzügyi információkat, mint azok, amelyek nem tesznek közzé jelentést. A kutatás során arra is felfigyeltek, hogy a 2017-es irányelv átültetése előtt az IBEX-35 vállalatok 97,1%-a külön jelentésben tette közzé a nem pénzügyi információkat, míg az irányelv átültetése után ez az arány 80%-ra csökkent. (Sierra-Garcia et al., 2018)

Hasonlóan, a feldolgozóipari vállalatok esetén is kimutatták, hogy nagyobb valószínűséggel vesznek részt fenntarthatósági jelentéstételben. Ezt azzal lehet magyarázni, hogy az árutermelő cégek nagyobb környezeti terhelést és több egészségre káros hatást okoznak, mint a szolgáltató cégek. De a kutatásokban található ellentétes kapcsolat is, a tőkeáttétel és a likviditás esetén, ami negatív, de gyenge összefüggést mutat a fenntarthatósági jelentéssel, ami azt jelenti, hogy minél nagyobb a tőkeáttétel, annál kisebb a valószínűsége annak, hogy egy vállalat fenntarthatósági jelentést tesz közzé. (Kuzey–Uyar, 2017)

3. ANYAG ÉS MÓDSZERTAN

Az alkalmazott módszertant tekintve egy kvalitatív kutatást végeztem a nem pénzügyi beszámolók előfordulási, tartalmi és tulajdonságainak tekintetében. Kutatásomban összesen 31 tőzsdén jegyzett vállalatnak a nem pénzügyi beszámolóját dolgoztam fel 3 évre, 2020-2022 távlatában. A vállalatok három szektorból lettek kiválasztva, az energia-, a pénzügyi szolgáltatás- és az ipari szektorból, szektoronként 10-10 db, kivétel a Pénzügy szolgáltatás, ahol 11 db jelentés lett feldolgozva. A 31 vállalat kiválasztásához a Yahoo Finance oldalt használtam, ami abból a szempontból volt előnyös, mert csak tőzsdén jegyzett vállalatok adatai voltak elérhetők és mert célirányosan lehetett keresni a vállalatokat ország, ágazat és azon belüli iparág szerint. Az adatgyűjtés során a választott szektorokon belül leszűkítettem a keresésemet a következő módon: az Energia ágon belül az Olaj- és gázfúrásra (Oil & Gas Drilling) valamint Olaj-, gázfinomítás és marketingre (Oil & Gas Refining & Marketing), a Pénzügyi szolgáltatások esetén a regionális és diverzifikált bankokat választottam ki. (Banks-Diversified/ Regional), valamint az ipari ágazaton belül pedig az ipari forgalmazás (Industrial Distribution) és a fémgyártást (Metal Fabrication) választottam, mint szűkített ipari területet.

A minta összegyűjtése manuálisan lett elvégezve minden vállalat esetében. A vállalatok kiválasztása során fontos feltétel volt, hogy 2020-tól 2022-ig, mindhárom évre rendelkezzen angol nyelvű fenntarthatósági jelentéssel. Azért volt fontos, hogy angol nyelvű legyen, mert ez megkönnyítette a soron következő elemzéseket és a nyelvi korlátok miatt sem kellett leszűkítenem a kutatásomat csak adott országokra vagy régiókra. A beszámolói minta összegyűjtése során kihívást jelentett, hogy a piaci kapitalizáció szerint sorolt vállalatok többsége ázsiai országokban tevékenykedő vállalatok voltak, amelyek körében azt vettem észre, hogy gyakran nem tettek közzé minden adott évben fenntarthatósági jelentést vagy egyáltalán nem lehetett megtalálni azokat az oldalukon.

A kiválasztott vállalatoknak a fenntarthatósági beszámolóit tartalomelemzéssel lettek vizsgálva, felhasználva az ESG környezeti (E), társadalmi (S) és vállalatirányítási (G) dimenziókat. Az elemzés során olyan kulcsszavaknak néztem az előfordulási gyakoriságát, amelyek szorosan kapcsolódnak az ESG egyes dimenzióihoz. A felhasznált kulcsszavakat a következő táblázatban mutatom be.

1. Táblázat: Felhasznált kulcsszavak listája

ESG dimenziók	Felhasznált kulcsszavak	
Környezet (E)	Emmisszió	Emission
	Energia	Energy
	Környezetszennyezés	Pollution
	Biodiverzitás	Biodiversity
	Klímváltozás	Climate change
	Hulladék	Waste
	Vízszennyezés	Water, wastewater
Társadalmi (S)	Egészség	Health
	Nem	Gender
	Fogyatékoság	Disabilities
	Emberi jogok	Human rights
	Diszkrimináció	Discrimination
	Sokféleség	Diversity
Vállalatirányítás (G)	Igazgatótanácsi Struktúra	Board structure
	CSR	Csr
	Etika	Ethics
	Integritás	Integrity
	Korrupcióellenes	Anticorruption
	Megvesztegetés	Bribery

Forrás: saját szerkesztés

Kutatásomban arról szerettem volna tisztább képet kapni, hogy melyek azok a szempontok, amelyek a vállalatok fontosnak találják a nem pénzügyi beszámolók készítése során. Ennek megvalósítása érdekében több hipotézist is felállítottam. Hipotéziseimet az olvasott szakirodalmak alapján állítottam fel, figyelembe véve a vállalatoknak a tulajdonságait és az ESG dimenzióit. Dolgozatomban kvalitatív kutatás által szeretném bebizonyítani vagy cáfolni a következő hipotéziseket.

H1: Feltételezem, hogy a vizsgált vállalatok jelentéstételének gyakorlata eltérő ágazatonként.

H2: Feltételezem, hogy a magasabb karbon kibocsátást okozó vállalatok esetében a nem pénzügyi jelentések terjedelmesebbek és részletesebbek.

H3: Feltételezem, hogy a vizsgált vállalatok nem pénzügyi jelentéseinek terjedelme nőtt a vizsgált időszakban.

A nem pénzügyi jelentéstétel gyakorlatának vizsgálatához három iparágban tevékenykedő vállalatok ESG beszámolóit kerültek felhasználásra 3 évre. Az iparáganként kiválasztott vállalatok az alábbi táblázatban kerültek bemutatásra.

2. táblázat: Vizsgált vállalatok elnevezései iparáganként

Iparág	Vállalat elnevezése
Energiaipari vállalatok	
1.	Eneos Holdings
2.	Hd Hyundai Co., Ltd.
3.	Marathon Petroleum Corporation
4.	Ultra Group
5.	Patten Energy Solutions Group, Inc
6.	Sk Gas Co. Ltd.
7.	Sk Innovation Co., Ltd.
8.	S-Oil Corporation
9.	Organización Terpel S.A
10.	Vietnam National Petroleum Group-Petrolimex
Pénzügyi szektorban tevékenykedő vállalatok	
1.	NBK Group
2.	Bank Central Asia Tbk
3.	Bank Cimb Niaga Tbk
4.	Hdfc Bank Limited
5.	ING
6.	Bank Mandiri (Persero) Tbk
7.	Bank Mega Tbk
8.	Bank Rakyat Indonesia (Persero) Tbk
9.	Bank Negara Indonesia (Persero) Tbk
10.	Bank Syariah Indonesia Tbk
11.	Itaú Unibanco Holding S.A
Ipari vállalatok	
1.	Dongkuk Structures & Construction Company Limited
2.	Hexindo Adiperkasa Tbk
3.	Hulamin Limited
4.	Hyundai Motor Company
5.	Pelat Timah Nusantara Tbk
6.	Poongsan Corporation

7.	Catcher Technology Co., Ltd.
8.	Toromont Industries Ltd.
9.	Waffer Technology Corporation
10.	W.W. Grainger Inc.

Forrás: saját szerkesztés

A nem pénzügyi jelentések a kiválasztott vállalatok weboldalairól kerültek letöltésre. A nem pénzügyi jelentések összehasonlító elemzését tartalomelemzéssel hajtottam végre az R stúdió statisztikai programban, a 'tm', 'pdftools', 'dplyr', 'texdata' modulok felhasználásával.

Az egyes jelentésekbe megtalált kulcsszavak gyakorisága szerint rangsort állítottam fel a vállalatok között. Így világossá vált, hogy egyes dimenziókon belül, melyek azok a szempontok, amelyekre nagyobb figyelmet fordítanak a vizsgált vállalatok. Általános tartalomelemzés során megvizsgáltam a beszámolók terjedelmét, valamint néhány alapfogalmat gyakoriságát, mint a GRI, GRI index.

Az R stúdióban szövegösszehasonlítást is végeztem, amihez a Koszinusz-hasonlóság számítását alkalmaztam, felhalszálva a 'quanteda', 'tidyverse', 'tidytext', 'pdftools', 'tm', 'dplyr', 'quanteda.textplots', 'quanteda.textstats', 'readtext' modulokat. Ez az index azért volt hasznos, mert általa meg lehet nézni a tartalmi hasonlóságot a vizsgált fenntarthatósági jelentések között. A koszinusz-hasonlóság vizsgálat alapja a koszinusz-távolság, ami két szövegvektor által bezárt szög alapján határozza meg a hasonlóságokat, az alábbi képlet szerint:

$$\cos \cos (X, Y) = \frac{X * Y}{\|X\| \|Y\|}$$

A képletben kiszámoljuk a két vektor skaláris szorzatát, amelyet elosztunk a vektorok euklideszi normáinak (L2 normák) szorzatával. Ez alapján megkapjuk a vektorok hosszát. A koszinusz-hasonlóság 0 és 1 közötti értékeket vehet fel, ahol a magasabb érték a nagyobb hasonlóságra utal, míg a 0-ás érték jelöli, ha a szövegek egyáltalán nem hasonlítanak egymásra. (Sebők et al., 2021)

4. EREDMÉNYEK ÉRTÉKELÉSE

4.1. A NEM PÉNZÜGYI JELENTÉSTÉTEL GYAKORLATÁNAK LEÍRÓ STATISZTIKA

EREDMÉNYEI

Kutatásomban összesen 3 szektorban tevékenykedő vállalat, összesen 93 db fenntarthatósági jelentését vizsgáltam tartalomelemzés módszert felhasználva. Az elemzés során a módszertanban felsorolt kulcsszavaknak az előfordulási gyakoriságát néztem. A mintába bekerült fenntarthatósági beszámolók között megfigyelhető volt, hogy átlagban mindegyik vállalat külön dokumentumként tette közzé a pénzügyi- vagy éves jelentésétől.

A tartalmi elemzéshez az R Stúdió statisztikai programot használtam, amely szabad forráskóddal rendelkezik és különböző modulokat tartalmaz, megkönnyítve ezzel a keresési folyamatot. A fenntarthatósági jelentéseket a tevékenységi szektoron belüli évekre nézve futtattuk le a programban. A program futtatása során kisebb kihívást jelentett a beszámolók beolvasása, a speciális karakterek, vagy túl hosszú elnevezés miatt. A kapott eredményeket az Microsoft Excel táblázatkezelőben dolgoztam fel.

Első lépésben, az eredmények feldolgozása során egy meghatározott pontozási módszert használtam, attól függően, hogy hányszor fordult elő az adott kulcsszó a beszámolóban. A módszer során 1-3 közötti pontszámokat rendeltem a keresett kulcsszó előfordulási gyakoriságához. Abban az esetben, ha a szó csak maximum négyszer fordult elő a beszámolóban, akkor hozzá 0-ást -, ha legalább ötször előfordul akkor 1-est -, ha legalább tízszer fordult elő akkor 2-st -, ha pedig legalább hússzor volt megtalálható a beszámolóban, akkor 3-as osztályzatot rendeltem hozzá. Minél többször fordult elő egy kulcsszó a fenntarthatósági beszámolóban, annál nagyobb pontot kapott. Példának, ha az „egészség” szó 36-szor fordult elő a szövegben, akkor a hozzárendelt pontszám az 3-as, viszont, ha csak 7-szer akkor 1-es pontot kapott. A rangsorolások alapján kimutatható, hogy a környezeti, társadalmi és vállalatirányítási dimenziókon belül mely szempontok fordultak elő a leggyakrabban, ami alapján következtetést tudtam levonni a beszámolók tartalmi részletességére vonatkozóan.

Általános tartalomelemzés során megvizsgáltam a beszámolók terjedelmét, valamint néhány alapfogalmat, mint GRI, GRI index. A minta alapján megfigyelhető volt, hogy a vállalatok túlnyomó többsége a GRI keretrendszerrel használta beszámolója elkészítéséhez, ami a három év során enyhén növekedett. A 2020-as évben a vállalatok 80%-ának szerepelt a beszámolójában a GRI kulcsszót, ami 2021-ben 87%-ra, majd 2022-re 90%-a növekedett.

A beszámolók terjedelmére vonatkozó eredmények alapján, (3. táblázat), az figyelhető meg, hogy vállalatok nem pénzügyi beszámolóit 2020-ban átlagosan 102 oldalasok voltak, ami a következő évre átlagosan 113 oldalszámmra nőtt és 2022-ben pedig elérte az átlagos 124 oldalas terjedelmet. A három évben tapasztalt folyamatos növekedés arra utalhat, hogy a fenntarthatósági jelentések idővel egyre terjedelmesebbé és részletesebbé váltak. Ez alapján beigazolódott a harmadik (H3) hipotézis, ami szerint a vizsgált vállalatok nem pénzügyi jelentéseinek terjedelme nőtt a vizsgált időszakban.

3. Táblázat Fenntarthatósági beszámolók terjedelmének statisztikai jellemzői-összes vállalat

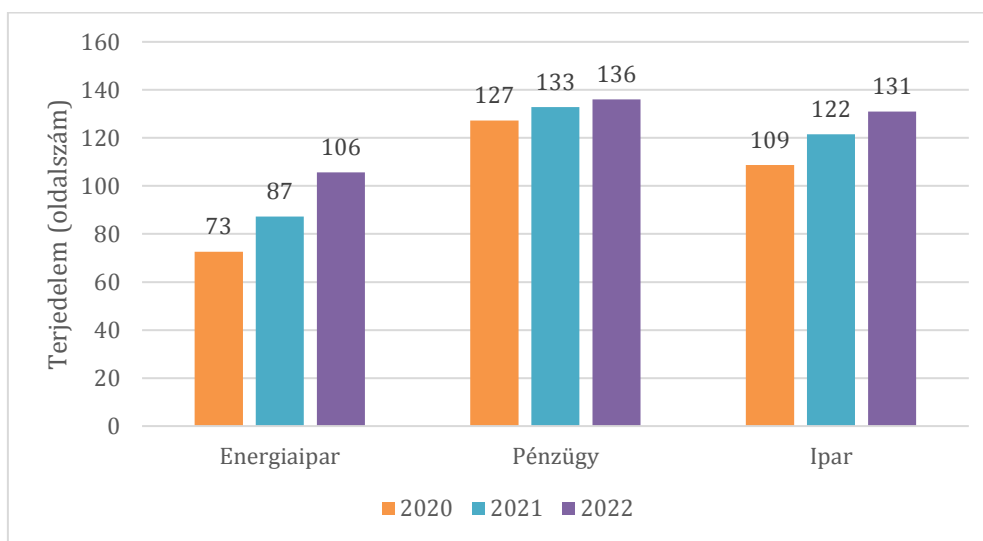
Statisztikai jellemzők	2020	2021	2022
Minimum	14	33	29
Medián	80	106.5	104
Maximum	411	396	416
Átlag	102.9	113.9	124.2
Szórás	82.2	77.7	84.3
Relatív szórás	80%	68%	68%

Forrás: saját szerkesztés

A szórás és a relatív szórás alapján az adatok eloszlása elég stabilnak mondható a három év alatt, csak kisebb-nagyobb változékonyság figyelhető meg. A szórás és relatív szórás eredményei alapján elmondható, hogy az első évben a legváltozékonnyabbak a vállalatok a beszámolók terjedelmét tekintve.

Ha az ágazati szempont alapján nézzük az eredményeket, több dologra is felfigyelhettünk. Első sorban a beszámolók hossza alapján néztem meg a közzétételi szokásokat, aminek az eredményeit a következő ábra szemlélteti. Megfigyelhető, hogy az előzőekben tárgyalt évenkénti növekedés az ágazatokon belül is jellemző volt. A beszámolóknak az átlagos terjedeleme a pénzügyi szektor esetén volt a legmagasabb a három év során, ahol 2022-ben elérte a 136 oldalt. Öt követi az ipari- 131 oldallal és az energia szektor átlagos 106 oldalszámmal.

5. ábra: Fenntarthatósági jelentések átlagos terjedelme ágazatok alapján

Forrás: saját szerkesztés

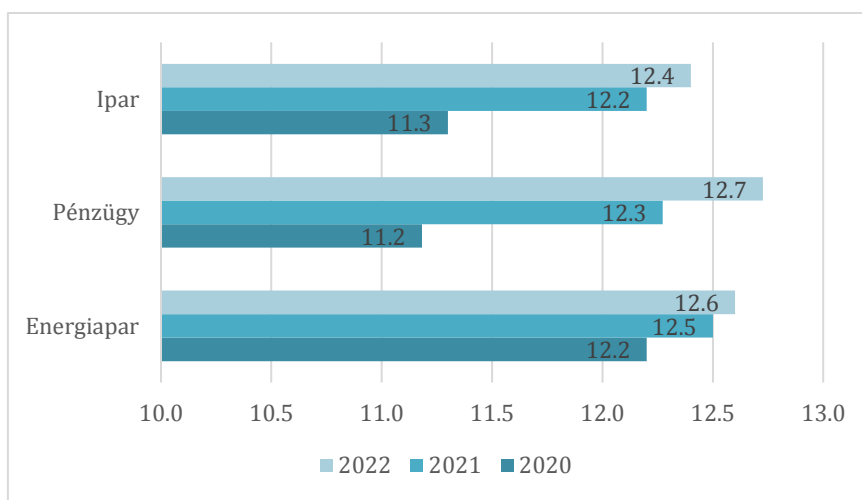
A fenntarthatósági beszámolóknak nagyobb oldalszáma arra enged következtetni, hogy a beszámolók részletesebbek és kidogozottabbak. Az eredményeket tekintve érdekes, hogy az energia szektort, amely az egyik legnagyobb karbon kibocsátó ágazat a világon, és akitől elvárnánk, hogy pont emiatt jobban figyeljen oda a környezetre gyakorolt hatásokra, a beszámolók terjedelmét tekintve lekörözi a másik két vizsgált szektor. Az eredmények alapján kijelenthetjük, hogy az Pénzügyi szektorba tartozó vállalatok részletesebb fenntarthatósági beszámolókat tesznek közzé.

A következőkben arra voltam kíváncsi, hogy a választott szektorokban hogyan oszlanak meg a környezeti (E), társadalmi (S) és vállalatirányítási (G) kulcsszavak használata az évek során. Ehhez első sorban évenként kiszámoltam a kulcsszavakhoz hozzárendelt pontokat vállalat szerint, majd a kapott adatokat összesítettem.

A környezeti dimenziónál elért pontszámok alapján, az energia ágazatban tevékenykedő cégek között figyelhető meg a legnagyobb számban a kapcsolódó szavaknak az előfordulása, ezt követi az ipari majd a pénzügyi szektor. A három évet vizsgálva szembetűnik, hogy 2020-ban az energiaiparban tevékenykedő cégek egy egész ponttal nagyobb átlagos eredményt értek el a másik két szektorhoz képest. A kifejezések e fajta gyakoriságának a nagysága arra utal, hogy ezek a vállalatok már 2020-ban nagy figyelmet fordítottak a környezeti szempontokra, ami azzal magyarázható, hogy ők, mint több karbont kibocsátó vállalatok, tudatosan foglalkoztak, vélhetően mélyebben ezzel a területtel.

A pontszámokat tekintve az is megfigyelhető, hogy elég magas eredményeket kapott mindegyik szektor, ebből arra lehet következtetni, hogy a környezeti dimenziót fontos elemnek tekintik a fenntarthatósági beszámolók készítése során. Mindhárom terület esetében a vizsgált kulcsszavak közül az „energia” szerepel a legtöbbször használtak között, őt követi az „emisszió”, „vízszennyezés” és a „hulladék”, a legritkábban pedig a „biodiverzitás” szó fordult elő.

6. ábra: A környezeti dimenzió elért pontszámok az ágazatok tekintetében

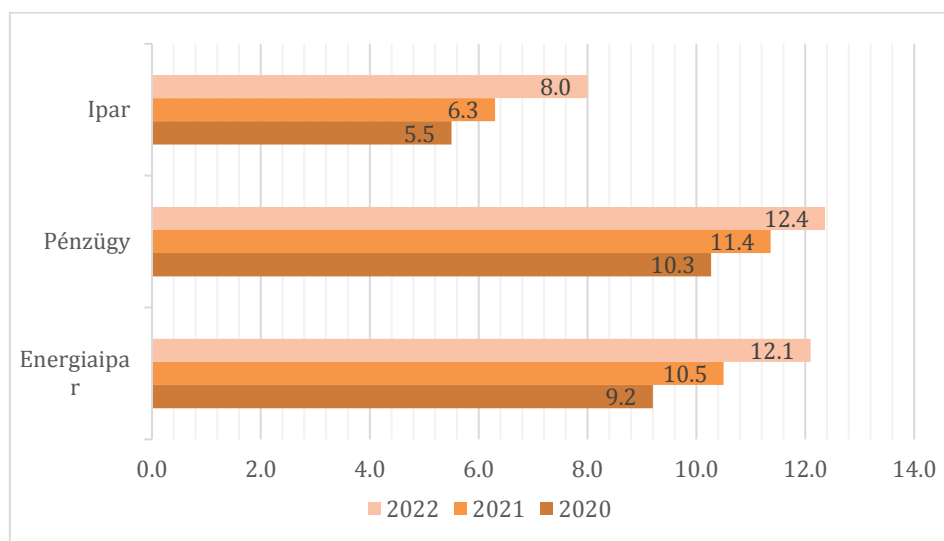

Forrás: saját szerkesztés

A társadalmi szempontokat figyelembe véve (7. ábra) az figyelhető meg, hogy a pénzügyi szektor tett közzé a leggyakrabban ehhez kapcsolódó szempontokat, őt követi az energia-, majd kissé lemaradva az ipari szektor területén foglalkozó vállalatok. Továbbá a leggyakrabban az „egészség”, „nem” és „sokféleség” fordultak elő, mindeközben legritkábban a „fogyatékoság” és a „diszkrimináció” szavakat használták. A szektorokat tekintve arra lehet következtetni, hogy a pénzügyi szektor körében jellemző a társadalmi szempontoknak a közzététele, főleg az egészség és nemiségi szempontokat szem előtt tartva. Az ipari területen foglalkozó vállalatok átlagosan 4 értékkel kevesebb pontot kaptak mind a három év során, ami arra utal, hogy a jelentéseikben kevésbé térnek ki a társadalmi problémákra, a másik két szektorhoz képest.

Ha itt is megnézzük a végső eredményeket és összehasonlítjuk a környezeti dimenzióknál elértekkel, akkor az állapítható meg, hogy a társadalmi dimenziók témája kevésbé volt alkalmazva a beszámolóban, a környezeti dimenzióknál használt kulcsszavakkal szemben.

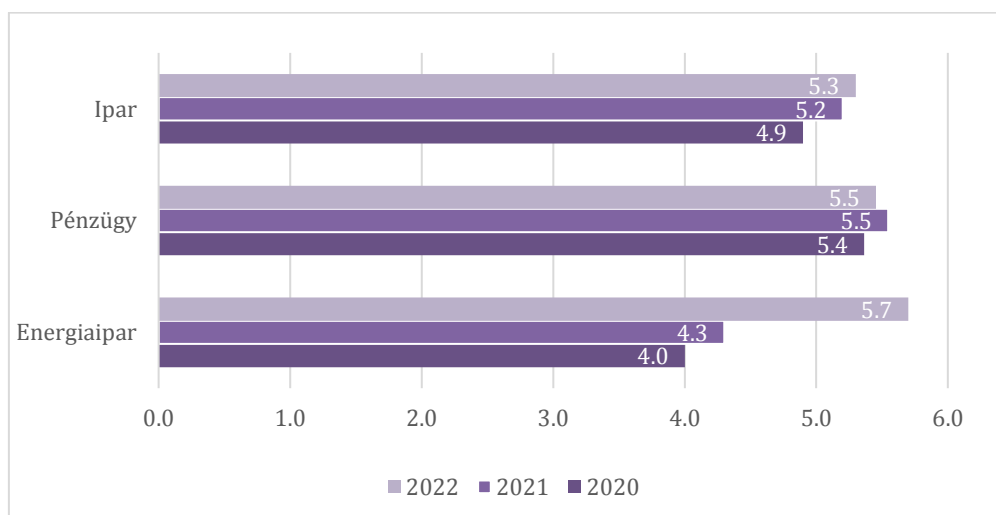
7. ábra: A társadalmi dimenzionál elért pontszámok az ágazatok tekintetében

Forrás: saját szerkesztés

A vállalatirányítási szempontok pontozási eredményeit nézve (8 ábra), átlagosan a pénzügyi szolgáltatást nyújtó vállalatok foglalkoztak ezzel a legtöbbet. Azonban az is megfigyelhető, hogy a három év alatt az energia feldolgozással foglalkozó vállalatok fejlődtek a legjelentősebben, így 2022-ben ők érték el a legmagasabb pontszámot a három összehasonlított szektor közül.

8. ábra: A vállalat irányítási dimenzionál elért pontszámok az ágazatok tekintetében

Forrás: saját szerkesztés

Az ESG dimenziói összehasonlítása alapján viszonylag magasabb pontszámokat kapott a környezeti dimenzióhoz kapcsolódó kulcsszavaknak az előfordulása, mind a három ágazat estében. Ezzel szemben a vállalatirányítási dimenzióban keresett szavak átlagosan feleannyiszor fordultak elő, mint a másik kettő ESG szempont. Ez arra enged következtetni, hogy a vállalatok sokkal nagyobb hangsúlyt helyeznek a környezeti- és a társadalmi szempontokra, a vállalatirányítási szempontokkal szemben a nem pénzügyi beszámolók készítése során.

A következő táblázatban (4. táblázat) a vállalatok összesített pontszámának a statisztikai jellemzőit mutatom be. Megfigyelhető, hogy a három év alatt az átlag pontszám növekvő tendenciát mutat, ami arra utal, hogy a vizsgált 31 tőzsdén jegyzett vállalat fenntarthatósági beszámolóit részletesebbé váltak az idő folyamán. Ami a szórás és a relatív szórás illeti az olvasható le, hogy a vállalatok beszámolóiban felhasznált értékek csak minimálisan különböztek egymástól az évek során.

4. Táblázat: A vállalatok összesített pontszámának statisztikai jellemzői

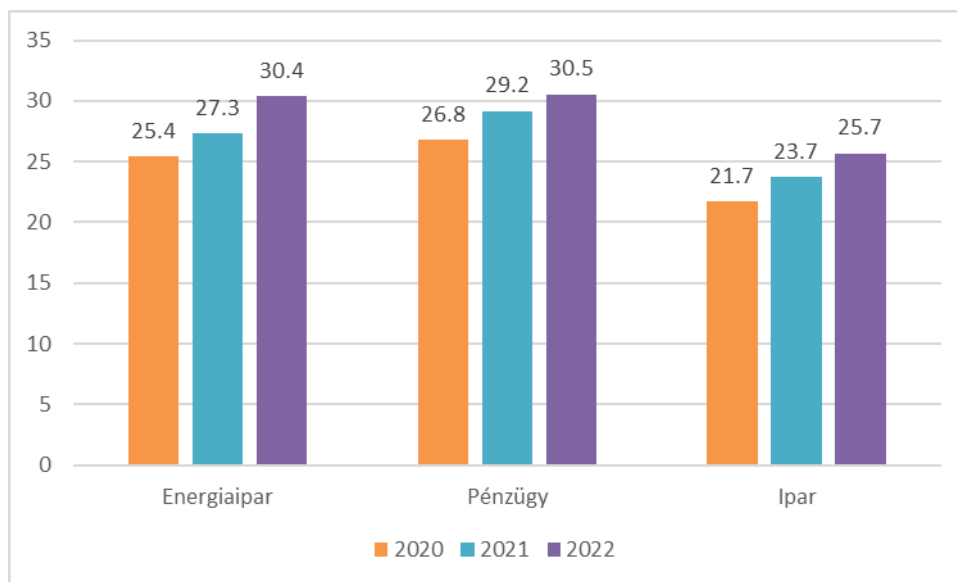
Statisztikai jellemzők	2020	2021	2022
Minimum	7	10	11
Medián	27.0	27.0	30.0
Maximum	37.0	40.0	41.0
Átlag	24.7	26.8	28.9
Szórás	7.5	7.1	7.4
Relatív szórás	0.3	0.3	0.3

Forrás: saját szerkesztés

Ezt követően, kíváncsi voltam, hogy a végső összesített pontszámok alapján hogyan is oszlanak meg a vizsgált vállalatok. Az eredmények alapján, amely a 9. ábrán látható, a három ágazatban vizsgált vállalatok csak alacsony eltérés mutatnak. A pénzügyi szolgáltatásokkal foglalkozó vállalatok beszámolóiban voltak a leggyakrabban megtalálhatók az ESG dimenzióhoz csatolt keresett kulcsszavak, ami annak is betudható, hogy az ágazathoz tartozó vállalati beszámolók voltak a legterjedelmesebbek. Az összesített eredmény alapján a következő az energia-, végezetül pedig az ipari szektor. Ez alapján csak részben igazolható a második (H2) hipotézis, miszerint a magasabb karbon kibocsátást okozó vállalatok esetében terjedelmesebb és részletesebb a nem pénzügyi jelentések.

Az alábbi ábra alapján beigazolódik az első (H1) hipotézis is, ami szerint a vizsgált vállalatok jelentéstételének gyakorlata ágazatonként eltérő, hiszen a három szektor különböző mértékben fordultak elő az ESG kulcsszavak a három év során.

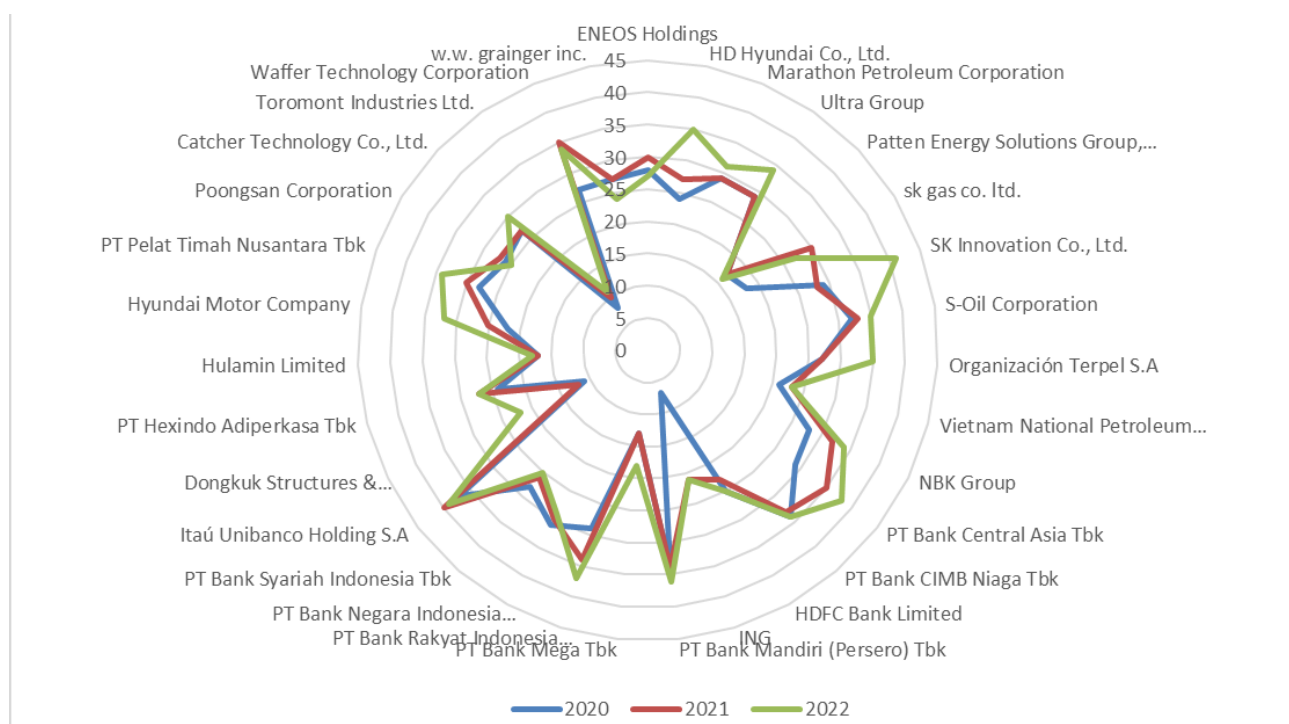
9. ábra: A vállalatok összesített pontszám alakulása iparáganként

Forrás: saját szerkesztés

A 31 cégnek a 2020-2022-es időszakban elért pontértékeit mindenképpen akartam egy ábrán összesíteni, ami a következő radardiagramon figyelhető meg. A vizsgált adatok alapján rögtön szembetűnik, hogy a fenntarthatósági beszámolók részletessége folyamatosan növekedett a három év során, hiszen a 2022-es pontszámok nyúlnak a legmesszebb az origótól, azonban a három szektor tekintetében túl nagy eltérést nem tapasztaltunk. A cégeket tekintve, kiemelnék 3 pénzügyi szektorban tevékenykedő vállalatot, a PT Bank CIMB Niaga Tbk, PT Bank Mandiri (Persero) Tbk-t és az Itaú Unibanco Holding S.A-t, amelyek 2020-ban a legnagyobb pontszámokat érték el. Ezek közül Itaú Unibanco Holding S.A vállalat minden évben a legtöbb ponttal rendelkezők között szerepelt. Az ábrából azt is leolvasható, hogy voltak olyan cégek, akik látványos fejlődésen mentek keresztül, mint az ING, amely 2020-ban még 7 pontot kapott és 2022-ben már 21-et; vagy a SK Innovation Co., Ltd. vállalat, melynek pontszáma 29-ről 41-re növekedett.

10. ábra: A vállalatok pontértékei 2020-2022 között

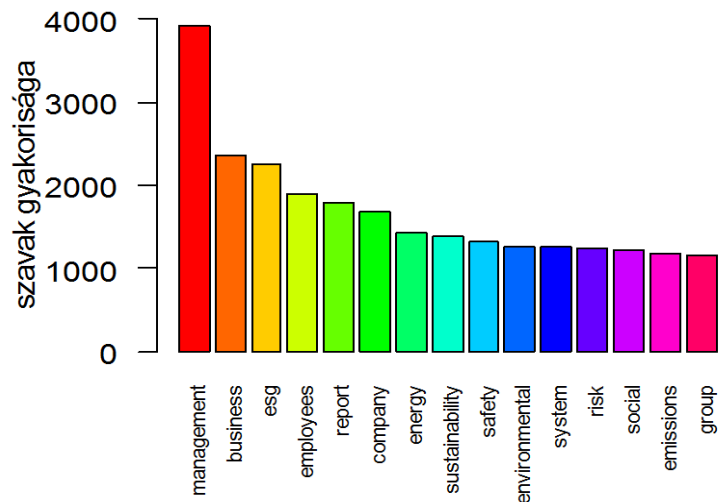

Forrás: saját szerkesztés

A következőkben megvizsgáltam a három szektorban vizsgált vállalatok nem pénzügyi beszámolójának a tartalmi felépítését, amihez ismételten az R Stúdió programot használtam, hiszen benne meg lehetett állapítani, hogy mely független szavak fordultak elő a leggyakrabban a szövegben. Ezt azért tartottam fontosnak megnézni, mert kíváncsi voltam, hogy milyen kifejezések fordultak elő a legtöbbször, valamint ezek között milyen mértékben voltak jelen a kutatásom során vizsgált kulcsszavak. A programban a három vizsgált iparágra külön-külön futtattam le a kódokat, így egy összesített képet kaptam arról, hogy a szektorok beszámolóiban melyek voltak a jellemzők.

Az eredmények alapján, az energia szektorba (11. ábra) tartozó vállalatok beszámolóiban a „menedzsment” szó fordult elő a legtöbbször, majdnem elérve a 4000-es gyakoriságot. Ezt követi az „üzlet”, „esg”, „alkalmazottak” és „beszámoló” kifejezések nagyjából 2000-es gyakorisággal. A kutatásom során vizsgált kulcsszavak közül csak kettő található meg az első 15 leggyakrabban megjelent kifejezések között, mindkettő kb. 1500-es gyakorisággal. Az egyik a hetedik helyen elhelyezkedő „energia”, a másik pedig a tizennegyedik pozícióban lévő „emisszió” szavak.

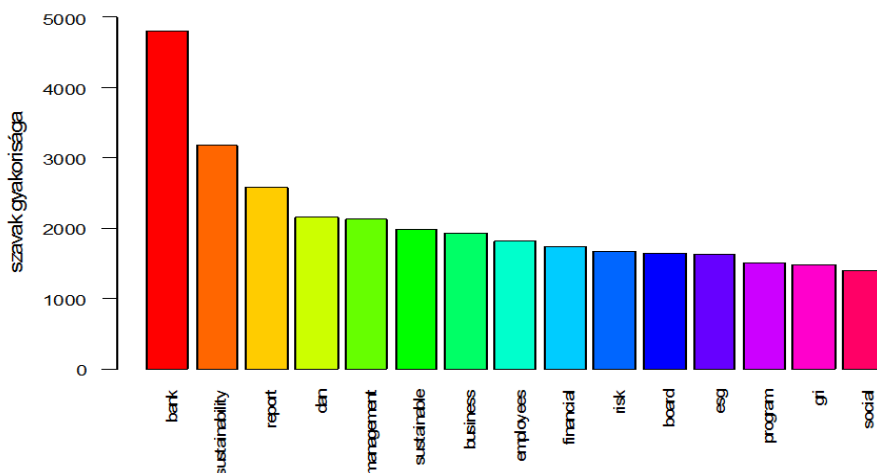
11. ábra: A leggyakrabban előforduló szavak az energia szektorba tartozó vállalatok beszámolójában

Forrás: Saját adatok feldolgozása az R Stúdió statisztikai program felhasználásával

A pénzügyi szektor esetében, a beszámolóikban kiemelkedő volt a „bank” szó használata, amely 4800-es körüli gyakorisággal fordult elő. A mintát tekintve ez egy érthető eredmény, hiszen kutatásomban, a pénzügyi szolgáltatásokon belül regionális és diverzifikált bankok beszámolóit vizsgáltam. A sorrendben ezt követte a „fenntarthatóság” 3000-es és a „beszámoló” 2500-as gyakorisággal. De 2000 körüli gyakorisággal fellelhető volt a „beszámoló”, „menedzsment”, „fenntartható”, „üzlet” és „alkalmazottak” szavak is. Továbbá az is megfigyelhető volt, hogy a pénzügyi szolgáltatások területén foglalkozó vállalatok beszámolójában leggyakrabban előforduló 15 kifejezés között nem szerepelt egy sem a vizsgált kulcsszavak közül, azonban a „gri” szó igen kb. 1700-as gyakorisággal.

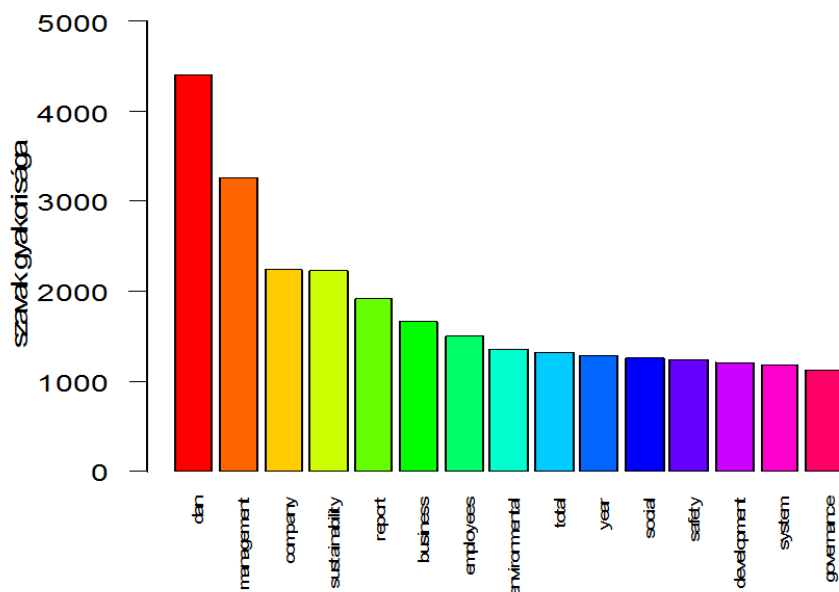
12. ábra: A leggyakrabban előforduló szavak a pénzügyi szolgáltatás szektorba tartozó vállalatok beszámolójában

Forrás: Saját adatok feldolgozása az R Stúdió statisztikai program felhasználásával

Az utolsó ipari szektorba tartozó vállalatok fenntarthatósági beszámolóját tekintve (13. ábra) a leggyakrabban előforduló szó a „dan” volt, kb. 4400-as gyakorisággal. Azonban, mivel nem tudtam értelmezni, hogy mire is utalhat vagy mit jelenthet ez a kifejezés, ezért ezt ki is zártam az eredmények közül. Hasonlóan az energia iparhoz, itt is kiemelkedik a „menedzsment” szó, nagyjából 3200-as gyakoriságával. Ezt követik megegyező kb. 2200-as gyakorisággal a „cég” és „fenntarthatóság” szavak. de olyan is megtalálható, mint a „környezetvédelem”, „biztonság”, „fejlődés” és „kormányzás”. Mindez arra utal, hogy ezek a beszámolók nagyon sokszínűek, és a kifejezéseket szorosan hozzá lehet kapcsolni az ESG dimenziókhoz.

13. ábra: A leggyakrabban előforduló szavak az ipari szektorba tartozó vállalatok beszámolójában

Forrás: Saját adatok feldolgozása az R Stúdió statisztikai program felhasználásával

Ha összesítjük az előző három ábra adatait, akkor azt vehetjük észre, hogy a „menedzsment”, „üzlet”, „alkalmazottak”, „fenntarthatóság” és „beszámoló” szavak megtalálhatók mind a három szektor vállalatainak a beszámolójának 15 leggyakrabban előforduló kifejezései között.

4.2. KOSZINUSZ-HASONLÓSÁG SZÁMÍTÁS:

Ezt az indexet felhasználva összehasonlítottam a vállalatok nem pénzügyi beszámolóinak tartalmát a három szektorra, a legutóbbi 2022-es évben. Azt eredmények mátrix formában vizualizálják a jelentések egymás közötti hasonlóságának az erősségét 0-1 közötti értékben. A kapott érték minél közelebb van az 1-eshez, annál nagyobb a hasonlóság a két beszámoló között. A mátrixban lévő átló a jelentések saját magukkal lévő összehasonlítását mutatja, ezért rendelkezik 1-es értékkel.

14. ábra: Koszinusz-hasonlóság mátrix a 2022-es energiaipari vállalatok beszámolóira nézve

Energiaipar- 2022	ENEOS Holdings	HD Hyundai Co., Ltd.	SK Innovation Co., Ltd.	Marathon Petroleum Corporation	Ultra Group	Patten Energy Solutions Group, Inc	sk gas co. ltd.	S-Oil Corporation	Organización Terpel S.A	Vietnam National Petroleum Group-Petrolimex
ENEOS Holdings	1	0.9475	0.9118	0.8948	0.9076	0.8716	0.9246	0.9287	0.9141	0.8888
HD Hyundai Co., Ltd.	0.9475	1	0.9272	0.8863	0.9267	0.8605	0.9396	0.9531	0.9375	0.8945
SK Innovation Co., Ltd.	0.9118	0.9272	1	0.8957	0.8740	0.8699	0.9472	0.9275	0.8792	0.8731
Marathon Petroleum Corporation	0.8948	0.8863	0.8957	1	0.8233	0.9385	0.8785	0.8890	0.8414	0.8629
Ultra Group	0.9076	0.9267	0.8740	0.8233	1	0.8045	0.9062	0.9120	0.9531	0.8693
Patten Energy Solutions Group, Inc	0.8716	0.8605	0.8699	0.9385	0.8045	1	0.8582	0.8629	0.8216	0.8084
sk gas co. ltd.	0.9246	0.9396	0.9472	0.8785	0.9062	0.8582	1	0.9367	0.9086	0.8784
S-Oil Corporation	0.9287	0.9531	0.9275	0.8890	0.9120	0.8629	0.9367	1	0.9123	0.8967
Organización Terpel S.A	0.9141	0.9375	0.8792	0.8414	0.9531	0.8216	0.9086	0.9123	1	0.8756
Vietnam National Petroleum Group-Petrolimex	0.8888	0.8945	0.8731	0.8629	0.8693	0.8084	0.8784	0.8967	0.8756	1

Forrás: saját szerkesztés

A fenti mátrixból az látszik, hogy az energiaipari területen foglalkozó vállalatok beszámolók között fellelhetően elég erős tartalmi hasonlóságok, hiszen 1-es közeli eredmények születtek. A beszámolók között a legerősebb tartalmi hasonlóság a S-Oil Corporation és a HD Hyundai Co. Ltd., valamint a Organización Terpel S.A és az Ultra Group cégek között van, 0,95 fölötti értékkel. Ezzel szemben, a legyengébb hasonlóság a Patten Energy Solutions Group Inc és az Ultra Group között figyelhető meg, 0,80 körüli értékkel.

15. ábra: Koszinusz-hasonlóság mátrix a 2022-es pénzügyi szolgáltatás szektorba tartozó vállalatok beszámolóira nézve

Pénzügy-2022	NBK Group	PT Bank Central Asia Tbk	PT Bank CIMB Niaga Tbk	HDFC Bank Limited	ING	PT Bank Mandiri (Persero) Tbk	PT Bank Mega Tbk	PT Bank Rakyat Indonesia (Persero) Tbk	PT Bank Negara Indonesia (Persero) Tbk	PT Bank Syariah Indonesia Tbk	Itaú Unibanco Holding S.A
NBK Group	1	0.8967	0.8977	0.8728	0.8843	0.7313	0.8842	0.9038	0.8981	0.8602	0.9363
PT Bank Central Asia Tbk	0.8967	1	0.9296	0.8719	0.8438	0.7644	0.9284	0.9278	0.9299	0.8947	0.9102
PT Bank CIMB Niaga Tbk	0.8977	0.9296	1	0.8591	0.8429	0.7848	0.9388	0.9211	0.9228	0.8932	0.8995
HDFC Bank Limited	0.8728	0.8719	0.8591	1	0.8308	0.6967	0.8664	0.9167	0.9086	0.9141	0.9224
ING	0.8843	0.8438	0.8429	0.8308	1	0.6743	0.8308	0.8549	0.8566	0.8233	0.9176
PT Bank Mandiri (Persero) Tbk	0.7313	0.7644	0.7848	0.6967	0.6743	1	0.7949	0.7667	0.7704	0.7530	0.7256
PT Bank Mega Tbk	0.8842	0.9284	0.9388	0.8664	0.8308	0.7949	1	0.9277	0.9344	0.9074	0.8939
PT Bank Rakyat Indonesia (Persero) Tbk	0.9038	0.9278	0.9211	0.9167	0.8549	0.7667	0.9277	1	0.9455	0.9349	0.9323
PT Bank Negara Indonesia (Persero) Tbk	0.8981	0.9299	0.9228	0.9086	0.8566	0.7704	0.9344	0.9455	1	0.9303	0.9313
PT Bank Syariah Indonesia Tbk	0.8602	0.8947	0.8932	0.9141	0.8233	0.7530	0.9074	0.9349	0.9303	1	0.9122
Itaú Unibanco Holding S.A	0.9363	0.9102	0.8995	0.9224	0.9176	0.7256	0.8939	0.9323	0.9313	0.9122	1

Forrás: saját szerkesztés

A következő pénzügyi szektorban tevékenykedő cégek esetében szintén elég nagy értékeket figyelhetünk meg, amelyek 0,67-től 0,93-i intervallum között helyezkednek el. A fenti ábrán megfigyelhetjük, hogy összességben a PT Bank Mandiri (Persero) Tbk jelentése volt a legkevésbé hasonló a többi vállalatokhoz képest, mivel 0,70-0,76 közüli értékeket kapott. A legjobban a PT Bank Mega Tbk és a PT Bank CIMB Niaga Tbk vállalatok jelentései voltak hasonlóak, 0,93-as értékkel.

16. ábra: Koszinusz-hasonlóság mátrix a 2022-es ipari szektorba tartozó vállalatok beszámolóira nézve

Ipar 2022	Dongkuk Structures & Construction Company Limited	PT Hexindo Adiperkasa Tbk	Hulamin Limited	Hyundai Motor Company	Catcher Technology Co., Ltd.	PT Pelat Timah Nusantara Tbk	w.w. grainger inc.	Toromont Industries Ltd.	Waffer Technology Corporation
Dongkuk Structures & Construction Company Limited	1	0.7405	0.8538	0.8871	0.8807	0.7501	0.8013	0.7959	0.8911
PT Hexindo Adiperkasa Tbk	0.7405	1	0.7649	0.7990	0.7684	0.9112	0.6697	0.6683	0.7797
Hulamin Limited	0.8538	0.7649	1	0.9269	0.9031	0.7572	0.8614	0.8675	0.8973
Hyundai Motor Company	0.8871	0.7990	0.9269	1	0.9204	0.7867	0.8509	0.8580	0.9105
Catcher Technology Co., Ltd.	0.8807	0.7684	0.9031	0.9204	1	0.7701	0.8466	0.8577	0.9433
PT Pelat Timah Nusantara Tbk	0.7501	0.9112	0.7572	0.7867	0.7701	1	0.6722	0.6595	0.7889
w.w. grainger inc.	0.8013	0.6697	0.8614	0.8509	0.8466	0.6722	1	0.9035	0.8300
Toromont Industries Ltd.	0.7959	0.6683	0.8675	0.8580	0.8577	0.6595	0.9035	1	0.8293
Waffer Technology Corporation	0.8911	0.7797	0.8973	0.9105	0.9433	0.7889	0.8300	0.8293	1

Forrás: saját szerkesztés

Az ipari szertorban tevékenykedő vállalatok beszámolói körében változatos eredményeket figyelhetünk meg. A w.w. grainger inc. és a Toromont Industries Ltd. vállalatok nagyon hasonló eredményeket értek el ugyanazon cégek esetében, mint a PT Hexindo Adiperkasa Tbk és a PT Pelat Timah Nusantara Tbk vállalatok esetén, ahol a beszámolók tartalmi hasonlósága a legalacsonyabb volt, 0,66 körüli értékkel. Mindeközben 0,94-es erősséggel, a Waffer Technology Corporation és a Catcher Technology Co., Ltd. cégek beszámolói között nagy volt a hasonlóság.

A fent vizsgált beszámolóknak a tartalmi hasonlóságát nézve az állapítható meg, hogy bár a vizsgálat vállalatoknak a nem pénzügyi jelentései hasonló információkat és tényeket közölnek, az eredményeiket különböző tartalmi felépítés jellemzi. Valamint a három szektort tekintve az energia iparban tevékenykedő vállalatok beszámolói voltak a leghasonlóbbak, hiszen a vállalatokat 0,8 pont fölötti értékek jellemezték.

5. KÖVETKEZTETÉSEK

Kutatásom során a nem pénzügyi jelentéstétel gyakorlatát vizsgáltam szövegbányászat módszerével, három iparágban tevékenykedő vállalatok esetében 2020-2022 közötti időszakban. A felhasznált mintába 31 tőzsdén jegyzett vállalatok ESG beszámolóját használtam fel.

A nem pénzügyi beszámolók elemzése során megfigyelhető volt, hogy a vállalatok egyre inkább felismerik a fenntarthatóság fontosságát az üzleti stratégiájukban és hosszú távra való tervezésben. Az ilyen jelentések nem csupán az adott vállalatok tevékenységeinek átláthatóságát és felelősségvállalását erősítik, hanem a fenntarthatósági teljesítményük közzétételével hozzájárulnak a befektetők, ügyfelek és egyéb érintettek döntéshozatalához és egyben jólétéhez.

A tartalomelemzés alapján elmondható, hogy a vizsgált nem pénzügyi beszámolók formája változó volt, ami egyértelműen nehezíti ezek teljeskörű összehasonlítását. Az is megfigyelhető volt, hogy hiányoznak az egységes ESG-metrikák és jelenleg még nincs egy összehasonlítható ESG beszámolási rendszer, ami nehezíti a kapott értékeknek az összehasonlítását. Javaslom egy teljeskörűen elfogadott és standardizált fenntarthatósági keretrendszer bevezetését, ami segítheti a fentebb említett problémák kiküszöbölését.

A hipotéziseket tekintve a következők az eredmények

Az első hipotézisemben azt feltételeztem, hogy a vizsgált vállalatok jelentéstételének gyakorlata eltérő ágazatonként. Ez az állítás be is igazolódott, hiszen a terjedelemtől a vállalati értékekig, mindegyik ágazat más-más eredményt hozott. Azt is megállapítható, hogy a vállalatok többsége a GRI keretrendszert használt a fenntarthatósági beszámolók elkészítésében, azonban ezek nem voltak standardizáltak, hiszen formájuk, címük és tartalmuk is mind különböztek.

A második hipotézisem így szólt: Feltételezem, hogy a magasabb karbon kibocsátást okozó vállalatok esetében terjedelmesebb és részletesebb a nem pénzügyi jelentések. A mintában vizsgált iparágak közül az energia szektor tartozik a legmagasabb karbon kibocsátást termelők közé. Ha összesítjük az eredményeket, akkor azt vesszük észre, hogy az energia iparral ellentétben a pénzügyi szektor vállalatai terjedelmesebb jelentéseket osztottak meg, valamint a társadalmi (S) és vállalat irányítási (G) dimenziók esetében is részletesebbek voltak a beszámolóik. Ez alapján elmondható, hogy bár az energia szektor eredményei is számottevőek, nem tekinthetjük a második hipotézist teljesen igazoltnak.

Az utolsó hipotézisemben azt feltételeztem, hogy a vizsgált vállalatok nem pénzügyi jelentéseinek terjedelme nőtt a vizsgált időszakban beigazolódott, hiszen a három év során egyre terjedelmesebb és részletesebb jelentések készültek. A jelen dolgozatom során feltártam, hogy a vállalatok egyre nagyobb figyelmet fordítanak a fenntarthatósági jelentések közzétételére. Illetve a tartalomelemzés módszer alátámasztotta, hogy az ESG dimenziói közül a környezeti szempontoknak a feltüntetését veszik a legkomolyabban, a társadalmi és vállalatirányítási szempontokkal ellentétben.

A jövőben javasolt tovább mélyíteni a kutatást új szektorok vizsgálatának bevezetésével, illetve más elemzési módszerek alkalmazásával.

Összeségében az a véleményem, hogy a fenntarthatóság egy olyan témakör, amely nem csak a jelen hétköznapijaira van hatással, hanem a jövőre is. A kutatásom során sikerült egy egészségesebb képet kapni a vállalatok nem pénzügyi jelentéstétel gyakorlatára, a jelentések tartalmi felépítésére és részletességére nézve. Pozitívan tapasztaltam, hogy az emberek és főleg a nagyvállalatok is egyre tudatosabbak a környezetre, a társadalomra és az alkalmazottakra gyakorolt hatásaikra. Valamint, hogy sok esetben önkéntes alapon tesznek lépéseket egy tisztább és fenntarthatóbb jövőért. Személy szerint úgy gondolom, hogy a fenntarthatósági jelentéstétel teljeskörű bevezetése és terjesztése szükségszerű lépés, ami nemcsak a vállalati teljesítmény javítását teszi lehetővé, hanem a fenntartható növekedést is.

IRODALOMJEGYZÉK

- Alam, Z. & Tariq, Y. B., 2023. Corporate Sustainability Performance Evaluation and Firm Financial Performance: Evidence from Pakistan. *Sage Journals*.
- ANAF, 2014. *ORDIN Nr. 1802 din 29 decembrie 2014 - Partea I*, MONITORUL OFICIAL NR. 963 din 30 decembrie 2014: MINISTERUL FINANTELOR PUBLICE.
- ANAF, 2016. *ORDIN Nr. 1938/2016 din 17 august 2016*, Monitorul Oficial NR. 680: Ministerul Finantelor Publice.
- ANAF, 2018. *ORDIN Nr. 3456/2018 din 1 noiembrie 2018*, MONITORUL OFICIAL NR. 942: MINISTERUL FINANTELOR PUBLICE.
- Atanasovski, A. és mtsai., 2023. Non-financial Reporting Analysis: Does EU Membership Affect the Disclosure of Non-financial Information in BlueChip Companies?. *Faculty of Economics 02: Conference papers / Трудови од научни конференции*.
- Belenesi, M., Bogdan, V. & Popa, D. N., 2021. Disclosure Dynamics and Non-Financial Reporting Analysis. The Case of Romanian Listed Companies. *MDPI*, 13(9).
- Bondarenko, T. és mtsai., 2020. The role of non-financial reporting in corporate sustainability of pharmaceutical industry. *Systematic Reviews in Pharmacy* 11(12), pp. 1514-1522.
- Boros, A., Lentner, C. & Nagy, V., 2022. A fenntarthatóság új szempontjai: a nem pénzügyi jelentések európai gyakorlatának elemzése. *Pénzügyi szemle/ Public Finance Quarterly - Journal of Public Finance*, 67(2), pp. 186-200.
- Carrots & Sticks, 2023. *Beyond Disclosure in ESG and Sustainability Policy- Annual Report 2023*, hely nélk.: ismeretlen szerző
- Cheng, M. M., Green, W., Conradie, P. & Konishi, N., 2014. The International Integrated Reporting Framework: Key Issues and Future Research Opportunities. *Journal of International Financial Management & Accounting*, 25(1).
- Dudás , F. & Naffa, H., 2021. Az ESG-mutatók vállalati válságállóságra gyakorolt hatása a koronavírus-járvány alatt1. *Gazdaság és pénzügy*, 8 (4), pp. 386-405.
- Ernst & Young Global Limited (EY), 2017. *Is your nonfinancial performance revealing the true value of your business to investors?*, hely nélk.: ismeretlen szerző
- Europa Commission, 2022. *Corporate sustainability due diligence*, hely nélk.: ismeretlen szerző
- Európai Parlament, 2020. *EU taxonómia: zöld beruházások a fenntartható finanszírozás fellendítésére*, hely nélk.: ismeretlen szerző
- European Comission, 2014. *Directive - 2014/95 - EN - NFRD - EUR-Lex - European Union*. hely nélk., ismeretlen szerző
- European Commission, 2020. *Summary Report of the Public Consultation on the Review of the Non-Financial Reporting Directiv*, hely nélk.: ismeretlen szerző
- European Commission, 2021. *Questions and Answers: Corporate Sustainability Reporting Directive proposal*, hely nélk.: ismeretlen szerző
- European Commission, 2022. *DIRECTIVE (EU) 2022/2464 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL*. hely nélk., ismeretlen szerző
- Hajdu, T., Lukács , J. & Reizingerné Ducsai , A., 2023. A kör négyszögesítése, avagy az ESG-jelentések számszerű minősítése. *Pénzügyi szemle*, 69(2).
- Hofstede, G., 2011. Dimensionalizing Cultures: The Hofstede Model in Context. *Online*, 2(1).
- Johari, J. & Komathy, 2019. Sustainability Reporting and firm. *International Journal of Accounting, Finance and Business (IJAFB)*, 4(17), pp. 1-7.

- KPMG, 2020. *The Time has Come: The KPMG Survey of Sustainability Reporting 2020 (Eljött az idő: A KPMG felmérése a 2020-as fenntarthatósági jelentéstételről)*, hely nélk.: ismeretlen szerző
- KPMG, 2022. *Bigshifts, small steps*, hely nélk.: ismeretlen szerző
- Kuzey, C. & Uyar, A., 2017. Determinants of sustainability reporting and its impact on firm value: Evidence from the emerging market of Turkey. *Journal of Cleaner Production*, 143. kötet, pp. 27-39.
- Manes-Rossi, F., Tiron-Tudor, A., Nicolò, G. & Zanellato, G., 2018. Ensuring More Sustainable Reporting in Europe Using Non-Financial Disclosure—De Facto and De Jure Evidence. *Sustainability*, 10(4).
- Marinescu, A.-O., 2020. Analysis on the Compliance of Sustainability Reports of Romanian Companies with GRI Conceptual Framework. *Audit Financiar*, 18(no.2(158)/2020), pp. 361-375.
- Péterné Baranyi, R. & Harazin, P., 2019. A környezeti teljesítményértékelés indikátorai-elmélet és vállalati esettanulmány. *International Journal of Engineering and Management Sciences* 4(4), pp. 224-231.
- Pizzi, S., Del Baldo, M., Caputo, F. & Venturelli, A., 2021. Voluntary disclosure of Sustainable Development Goals in mandatory non- financial reports: The moderating role of cultural dimension. *Journal of International Financial Management & Accounting*, 33(1), pp. 83-106.
- Sebők, M., Ring, O. & Máté, Á., 2021. *Szövegbányászat és mesterséges intelligencia R-ben*. Budapest: Typotex.
- Sierra-Garcia, L., Garcia-Benau, M. A. & Bollas-Araya, H. M., 2018. Empirical Analysis of Non-Financial Reporting by Spanish Companies. *Corporate Social Responsibility Disclosure and Assurance: Economic and Financial Consequences*, 8(3), p. 29.
- Ștefănescu, C. A., Tiron-Tudor, A. & Moise, E. M., 2021. EU NON-FINANCIAL REPORTING RESEARCH – INSIGHTS, GAPS, PATTERNS AND FUTURE AGENDA. *Journal of Business Economics and Management*, 22(1), pp. 257-276.
- The Alliance for Corporate Transparency, 2020. *2019 research report: An analysis of the sustainability reports of 1000 companies pursuant to the EU Non- Financial Reporting Directive*, hely nélk.: ismeretlen szerző
- United Nations Development Programme, 2024. [Online] Available at: <https://www.undp.org/sustainable-development-goals> [Hozzáférés dátuma: 04 04 2024].
- United Nations, 2004. *The Global Compact "Who Cares Wins"*. hely nélk., ismeretlen szerző
- Visualcapitalist, 2023. *Ranked: The Most Carbon-Intensive Sectors in the World*, Visualcapitalist.com: ismeretlen szerző
- WCED-Worlds Commission on Environment and Development, 1987. *Our Common Future*. United Nations. New York., UN General Assembly document A/42/427.
- Zhang, C. & Wang, Y., 2024. Are ESG scores affected by the quality of non-financial disclosures?. *International Review of Economics and Finance*.

MELLÉKLETEK

1. MELLÉKLET: • A VÁLLALATOK PONTÉRTÉKEI, AZ 2022-ES ÉV PONTSZÁMAI SZERINTI CSÖKKENŐ SORRENDEN

Energiaiipari, Pénzügyi szolgáltatások, Ipari vállalatok

Total	2020	2021	2022
SK Innovation Co., Ltd.	29	28	41
Itaú Unibanco Holding S.A	37	40	39
PT Bank Central Asia Tbk	29	35	38
PT Bank Rakyat Indonesia (Persero) Tbk	29	34	37
PT Bank Mandiri (Persero) Tbk	34	34	36
HD Hyundai Co., Ltd.	24	27	35
S-Oil Corporation	32	33	35
Organización Terpel S.A	27	27	35
Ultra Group	29	29	34
NBK Group	28	32	34
PT Bank CIMB Niaga Tbk	34	33	34
PT Pelat Timah Nusantara Tbk	28	30	34
Waffer Technology Corporation	27	35	34
Hyundai Motor Company	22	25	32
Marathon Petroleum Corporation	29	29	31
Catcher Technology Co., Ltd.	27	27	30
PT Bank Negara Indonesia (Persero) Tbk	31	30	29
ENEOS Holdings	28	30	27
sk gas co. ltd.	18	30	27
PT Hexindo Adiperkasa Tbk	24	27	27
HDFC Bank Limited	25	23	25
PT Bank Syariah Indonesia Tbk	28	26	25
Poongsan Corporation	26	27	25
w.w. grainger inc.	27	27	24
Vietnam National Petroleum Group-Petrolimex	21	23	23
Dongkuk Structures & Construction Company Limited	11	12	22
ING	7	21	21
PT Bank Mega Tbk	13	13	18
Hulamin Limited	17	17	18
Patten Energy Solutions Group, Inc	17	17	16
Toromont Industries Ltd.	8	10	11

Forrás: saját szerkesztés